ГРОМАДЯНКА

ОРГАН ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК НА ЕМІҐРАЦІЇ

Р. IV
Ч. 3-4
1949

Ціна 50 пф.

Христос Воскрес!

Як радісний буде цей Великий День, коли по тяжких переживаннях скитальщини, силою відкинеться гробовий камінь насильства і наруги і, здавалося закатований наїзником насмерть, народ воскресне до вільного самостійного життя!

Але треба пам'ятати, що не може бути воскресного дня Великодня без страждань і тернових вінків Страстних Тижднів.

Молім Господа, щоби послав нам справедливий мир на рідній землі, щоби благословив зброю наших воїнів УПА, прийняв упавших в бою до Свого Небесного Царства, уздоровив хорих і ранених, покріпив засланих в концтаборах і катованих в'язнів, потішив вдів і сиріт, охоронив пропавших без вісти, получив роз'єднані родини, дав нам усім хліб насущний і гідну працю, подав силу витривати і пережити еміграційні злидні та повернутися до рідного краю.

Кожний несе свій хрест і хрестами мережані шляхи всього світу, лише на нашій батьківщині святотатська рука зруйнувала придорожні хрести-фіґури, але в той час тим більше хрестів наложила на плечі українського народу. І тому, коли минеться Квітна неділя і настане Страстний Тиждень, треба скерувати наші думки до Хреста і гартувати свою душу в покорі. „Блаженна людина, що пробу перетерпить, бо бувши випробувана, дістане вінець життя", — каже апостол Яків в першім соборнім листі.

В понеділок Великого Тиждня належиться згадка Марії, сестрі Лазаря з Бетанії, до якого прийшов Христос, зморений дорогою, бездомний, а вона; по-самаританськи жіночою услугою, помила Йому ноги і намастила запашними олійками.

Прислухаймося до читаних евангелій і пригадаймо зворушливу хвилину, коли блаженна Вероніка, вся в сльозах співчуття, обтерла своєю хустиною кровний піт, що виступив на чолі Христа, а Він потішав і благословив її. Той милосердний вчинок жінки обдарував весь християнський світ єдиною відбиткою людської подоби Христа.

Св. Іван Хреститель оповідає, як Христос в передсмертну хвилину опікувався своєю страдницею-матір'ю: — „Під хрестом же Ісуса стояли Його мати і сестра Його матері, Марія Клеопова і Марія Магдалина. Як побачив Ісус матір і учня, що стояв отут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жінко, твій син!" Потім каже до учня: „Оце мати твоя!" І з тієї години той учень взяв її до себе". — Тим своїм опікунчим вчинком Христос об'явив зрозуміння до тяжкого положення самітних старших жінок і вказав, що вони заслужили перед Богом на допомогу.

Св. Матвій описує, як янгол сповіщав жінкам воскресіння Ісуса. Коли минула субота, на світанку першого дня в тижні, отже в неділю, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. „І великий стався землетрус, бо зійшов з неба янгол Господній і, приступивши, відвалив з гробу камінь тай сів на ньому. Його постать була, як блискавка, а шати його були білі, як сніг". І приказав жінкам йти хутко і сказати учням, що „Воскрес Він із мертвих!" Св. Марко називає ще інші жінки — Марію Яковову і Саломію, що пішли з пахучими олійками до гробу Ісуса та їх „огорнув такий трепет і страх, що нікому нічого не сказали, бо боялися". Св. Лука згадує ще між жінками Іванну та твердить, що жінки „сповістили Одинадцятьох та всіх інших" і додає „та слова їх здалися їм видумкою — й не повірено їм". Св. Лука не згадує, кому вперше явився воскресший Христос і нічого не каже, що жінкам. Зате Св. Іван описує, як явився Христос Марії Магдалині, що „стояла при гробі і плакала", а два янголи говорять до неї: —„Чого плачеш, жінко?" Та відказує їм: „Узяли мого Господа, й я не знаю, де Його положили?" І сказавши це, обернулась назад, і бачить Ісуса, що стояв. Та вона не пізнала, що то Ісус і взяла Його за садівника і просила сказати, де Христа положили. Ісус промовив до неї: „Маріє!" А вона звернулася до нього на рідній мові і сказала погебрейському: „Учителю мій!"

Св. Матвій знову пише про з'явлення Ісуса жінкам: — „І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Вітаю Я вас!" Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. Промовляє тоді їм Христос: „Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть в Галилею, — там побачать мене".

Велику ласку і благодать виявив Христос жінкам, що явився їм перед усіми. Бо не покидали Його в хвилини страстної дороги і на Голгофті, а по смерті плакали і голосили, не зважаючи на власну безпеку...

Так само модерна жінка вразлива на горе і нещастя. Так само потішає втомлених духом і піклується хорими тілом. Доглядає немічних, помагає старим і бідним. Ходить попід в'язниці з допомогою політичним в'язням, а навіть провожає своїх героїв під шибеницю. Відшукує гроби постріляних та слідів, де й як вони загинули. Йде на невигоди воєнних походів і вмирає рівноправно за рідний край в рядах УПА.

Все з надією, що надійде Велик День —

ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!

На заголовній сторінці рисунок пером відомого мистця маляра **М. Дмитренка.**

Висновки мого побуту в США

Точні інформації про умови побуту і праці в Америці я подам особисто. Вже сьогодня, одначе, хочу коротко зазначити слідуюче:

1. На мою думку найкращі умовини праці є в Америці. Тому треба використати якнайбільше можливостей переселення наших людей сюди. Видобути аплікації та створити атмосферу, прихильну для цієї акції, — було моїм головним завданням.

2. По приїзді зараз кожний мусить працювати, хочби мав навіть найближчу, не знати як багату, родину. Працювати буде мусів напочатку фізично, іншої праці не дістане. Наразі є досить добра коп'юнктура, однак звертаю увагу, що тепер є легка депресія, щодо якої не можна зорієнтуватися, чи це мертвий сезон, чи це наступає дійсна депресія. Покищо всі наші скитальці, що сюди прибули, мають працю.

3. Деякі фахи можуть числити на це, що по деякім часі зможуть працювати в свойому фаху. Лікарі — гляди статтю д-ра Осінчука в „Свободі". Інжинери, ветеринарі, а навіть музики. Але треба виконати певні, означені передумови.

4. Головна передумова для всіх — це знання англійської мови. Ще раз і ще раз це людям треба підчеркати. Іншою мовою, крім англійської, ніхто тут не порозуміється.

5. Звичайно по приїзді мусить працювати чоловік і жінка, щоби загосподаритися напочаток. Дітей можна примістити в сиротинці чи в наукових закладах СС Василіянок. Переговорити про це зі Сестрами і провірити умовини побуту дітей, це була головна причина відвідин у них.

6. Про помешкання дуже тяжко. В кожній місцевості інші умови приміщення і праці.

7. На матеріяльну допомогу комітету ніхто не має права тут числити. Комітет на це не має фондів і засадничо таких допомог не уділяє. Наші люди дуже добрі і допоможуть вам в початках, але лишень тоді, коли бачать, що ви беретеся до праці.

8. В тих місцевостях, де є зорганізовані відділи „Самопомочі", себто Ню-Йорк, Філадельфія, Дітройт, вони подають всякі інформації та помагають пошукати мешкання і працю.

9. На працю в українських установах нехай ніхто не розчислює, бо такої праці нема. Впрочім, коли б навіть була, то ті установи потребують людей з перфектним знанням англійської мови і знанням американських обставин. На таку працю нема підстав числити.

10. З ремісничих фахів можуть добре заробити: кравці (але у фабриках), мулярі, столярі, кімнатні малярі, тапетярі і теслі.

11. Тяжка справа знайти працю для людей старших в роках понад 50 літ. Хоча були би навіть сильні, то їх не приймуть на фабричну працю. Старші люди можуть нераз дістати місце сторожа дому, але таких місць дуже мало, а зокрема дуже тяжко дістати чужинцеві. Тут переважно такі доми, що кожний господар виконує функції т. зв. сторожа сам.

12. Старші люди, що мають працездатних дітей, можуть при них жити і навіть дещо заробити. Дуже корисна є в такій родині „бабця", бо коли син і синова, або дочка і зять працюють, вона варить їсти і опікується малими дітьми.

13. Стягання людей на працю, себто видобуття аплікацій, це річ дуже тяжка, зокрема, коли ходить о людей старших і самітних жінок з дітьми. Мені головно ця справа лежала на серці, тому її форсувала.

14. Не раджу нікому їхати, коли хто хорий. Тут пропаде, бо не буде мати за що лічитися, а клімат тут непригожий, дуже тяжкий для нас.

Головне опертя я мала об жіночу організацію — Союз Українок Америки та його відділи. Вони організували віча, зустрічі, сходини. Великою поміччю було мені це, що я вертаю на скитальщину. Людина, що тут зостається, мусить перейти на іншу норму.

Працю свою я виконала по змозі своїх сил, з любов'ю до тої справи, а досвід, який я тут набула, хочу передати скитальцям по мойому повороті, а зв'язки використаю для помочі нашому найтяжчому гуртові на скитальщині — старшим, немічним, хорим, інвалідам та самітнім жінкам з дітьми. Здорові і молоді поїдуть в світ і поволі дадуть собі якось раду. З ними разом будемо мусіти дати поміч слабшим.

Ірина Павликовська.

Від редакції. Ми позволили собі передрукувати загальні висновки зі звіту нашої Голови, п. Ірини Павликовської, як керманича для жіночих справ при Центральнім Представництві Української Еміграції, що був предложений на Загальнім З'їзді в Авґсбурзі.

ЖІНОЧИЙ З'ЇЗД В АНГЛІЇ

„В Льондоні відбувся в днях 5-6 березня Український Жіночий З'їзд, скликаний ініціятивною комісією (секція Союзу Українців Британії — Льондон) для створення організації жінок на терені В. Британії. З'їзд оформив організацію українських жінок як автономну секцію при СУБ, на основі правильника, затвердженого Радою СУБ. На місце уступаючої п. Г. Карпинець головою обрана п. Мирослава Дубляниця, а делегаткою до СФУЖ — п. Іванна Вітошинська.

З'їзд прийняв постанову про створення власної фінансової бази (творення варстатів кравецьких, вишивкарських, народнього мистецтва) і організацію жіночих секцій в більших наших осередках в Англії. Крім того з'їзд занявся питанням опіки над дітворою, широко обговорив справи, зв'язані з моральною опікою. З'їзд взиває українське громадянство, а зокрема жінок, рішуче поборювати ґазартові гри і алькоголізм, коли вони трапляються серед наших людей. Звертає увагу на вечірні курси, в Англії дуже поширені, і заохочує нашу молодь користати з них, щоб здобути фахову освіту. Радить нашим жінкам вдержувати добрі зв'язки з британськими жіночими товариствами. Заохочує плекати народні звичаї та традиції, як основу здорового національного світогляду і засіб в боротьбі з духовою депресією, що її викликає туга за батьківщиною. Заявляє готовість піддержати наші Церкви в ширенні моральних цінностей серед українського громадянства. З'їзд вітає повстання СФУЖ і готовий з ним співпрацювати.

Слід сподіватися, що новий провід виявиться більш працездатний, ніж дотеперішній, який, на жаль, не проявив достатньої активности".

Такими словами пише про наш жіночий З'їзд в Англії часопис „Українська Думка" з 13 березня, що виходить в Льондоні. Сподіємося, що будемо могли звітувати з жіночої праці у В. Британії на підставі жіночого допису.

Переселенча програма і наші американські жінки

(Друкуємо скорочено реферат, виголошений на СКУЖ-і, тому що зачеркнена тема цікаво унята і відноситься до актуального питання переселення — **Ред.**)

Коли говорити про переселенчу проблему, то треба її розглянути з трьох сторін: 1. З чисто людського-гуманітарного становища; 2. З українського-національного; 3. З групового спільноти цих країн, до яких еміграція буде звернена.

Без огляду на мотиви треба нам зрозуміти, що для рятовання українців на скитальщині, американські українці, а зокрема жіноцтво мусить взяти масову участь в переселенчій акції, яку переводить американський уряд. Надія на переселення компактною масою не здійснилася. Болюче доторкають нас вісти про вибирання молодих, здорових людей на заробітки, в наслідок чого залишаються в таборах старші, жінки, діти та інваліди на ласку незавидної долі. З тим треба доконче боротись. Молоді і сильні фізично люди мусять пожертвуватися для хорих і немічних, щоб зберегти по можности кожну одиницю від фізичної та моральної смерти.

Всіх українців, що тепер опинилися поза залізною заслоною на вигнанні, є около триста тисяч. Між ними є люди з усіх шарів життя, починаючи від сенаторів і послів, а кінчаючи звичайними робітниками.

В першу чергу треба мати на увазі гуманітарну сторону, себто регабілітацію їх, як людей, чи масово, чи поодиноко. (Під регабілітацією треба розуміти, як моральну сторону, так і матеріяльну: поставлення людини на ноги.) З конечности мусимо обмежитися до обговорення переселенчої справи з американської точки. Нам треба в урядовім переселенні 205,000 скитальців взяти як найактивнішу участь. Наша допомога може бути: посередня і безпосередня. Посередня — це буде співпраця з урядовими чинниками, стейтовими і муніципальними. Не шкодить згадати анкету щоденника „Гералд Трибюн", що вмістив відповіді поодиноких стейтів про їх охоту приняти нових імігрантів на поселення. Стейт Ню-Йорк готов приняти 50,000. Конектикут 1,000, Фльорида 10,000, Ню-Джерзі заявив, що прийме те, що йому приділять. Меньше прихильно поставилися такі стейти, як Мейн, Вермонт, Ню Мексико, Вест Вірджінія, Норт і Савт Кароляйна. Зовсім відмовилися співділати: Монтана, Оклагома, Юта, Ореґон, а решта взагалі не дали відповіді. Всі одначе заявили турботу за нових імігрантів, бо згадали про недостачу мешкань, особливо у промислових осередках. На окрему згадку заслугує Мерілєнд, що завдяки старанням Д-ра Ґалана, тамошнє фармерство при допомозі стейтового уряду бере участь в підписуванню заяв на мешкання і працю для українців. Таксамо прийдеться працювати з мійськими комітетами.

Не зважаючи на номінальне підписування зобов'язань родинами або приятелями імігрантів, на вишукання мешкань і праці, нам доведеться не раз стати ручителями до співпраці, щоби виконати ці завдання. Коли йде о працю, то нема труднощів, особливо щодо фізичної праці. Саме тут може жіноцтво виказати свою добру волю, головно в допомозі при регабілітації. Тут буде головно йти о моральну сторінку. Нова еміграція, за незначними виїмками не володіє англійською мовою. Треба допомочи новим імігрантам зжитися з чисто американськими установами і ладом та приноровитися до громадського життя американських українців. Дотеперішні поміччення з життя нових імігрантів вказують, що вони хочуть творити зовсім окреме громадське життя від зорганізованого життя старої іміграції, а тепер вже української громади в Америці.

Працюючи понад два роки при стрічі в порті і при розселенню нової іміграції, можу ствердити з досвіду, що до праці гуманітарної найбільше надається жінка. Вона дає життя і вміє його плекати, вміє за нього дбати та його захищати. В усіх харитативних установах працюють головно жінки. Тому і наше жіноцтво мусить взяти масову участь в переселенчій акції. Замало прочитати в часописі, чи почути з уст промовця про горе і злидні соток тисяч людей. Їм треба помочи ділом, як матеріяльно, так і морально відбудувати собі життя, а це саме обіймає регабілітацію. Це лежить в інтересі всего людства і кожної людини окремо. Тому ми обов'язані співпрацювати з такими світовими організаціями, як ІРО, Об'єднані Держави, або такі комітети, як Католицький, Світових церков, Квейкрів та інших, що діють в країнах поза Злученими Державами.

Щодо другої точки. З українського національного становища нам треба тямити про зовсім доцільне змагання зберечи життя науковців, мистців, письменників, одним словом одиниць, які може вже в недалекій майбутності можуть стати творцями нашого державного життя. Це справа дуже складна та її не можна обговорювати без осібних студій. Але про неї не треба забувати.

Переселенча акція зі становища групового, себто зі становища нашої спільноти в новій країні, в якій осідає нова іміграція, покривається здебільшого з інтересами нової країни. Тому прийдеться розбирати окремо інтереси української Америки, Канади, Англії, Арґентини, Бразілії, Австралії, Венезуелі, Параґваю, Ураґваю і т.д.

В Злучених Державах Америки було б для добра української збірноти вказаним, щоби нова іміграція осідала громадно, бо тільки тоді вона змогла б задержати своє національне обличчя, свою традицію, зберечи свою культуру, релігію і рідну мову. Досвід на старій еміграції вказує, що, розселившися одинцем, зашвидко асимілюється, особливо в малих місцевостях, де нема наших товариств, ані церкви, ані школи. З громадного поселення буде ще одна користь, а то — розбудження українських почувань у старої еміграції, що їх частинно затратила.

До інтересу групового належить теж творення варстатів праці. Це потрібне особливо для одиниць старшого віку, які в своїм житті не виконували фізичної праці, а до них треба зарахувати вчителів, адвокатів, бюрових урядовців і т.п. Лікарі, по якімсь часі, находять працю по свому фаху. Інші мусять хапатися за працю, яка є під руками, а до якої вони неприспосіблені, бо вони жили і працювали в іншім середовищі. Навіть молоді люди бувають часом безпомічні. Вони представляють собою зеленого дуба, якого немилосердна рука вирвала з коренем і пустила на хвилі бистрої води. Для таких людей треба необхідно подбати про самостійні варстати праці, в яких вони могли б працювати в міру своїх сил.

Такими варстатами праці були б найкраще кооперативи. Знаємо з досвіду, що серед нової іміграції є багато людей досвідчених в тій ділянці, і не важко було б їм взятися за діло. Наша скитальщина здобула собі ім'я працьовитих людей, як про це між іншим склала свідоцтво п. Елінор Рузвельт в недавній статті до американських часописів, написаній по оглядинах табору Цуфенгавзен-Штутґарт в американській зоні. Як свідок того можу бути і я сама. Коли при висіданві з корабля нових імігрантів помагаю їм при розгляді привезених пакунків митними урядовцями, ніякі інші ручні роботи, що вони оглядають, не викликають такого подиву, як наші вишивки, різьблені касетки, малюнки, а навіть кожна соломинка, якою деякі касетки обложені по мистецьки. Часто-густо тяжко того митного урядовця переконати, що це ручна праця. Не диво, що п. Рузвельт захоплена такими мистецькими виробам, написала, що варта з Америки поробити старання, щоби післати скитальцям до Европи потрібні матеріяли для виробу предметів і переслати їх в Америку для створення резервового фонду, який вони дістали би по приїзді до нової батьківщини. За ці слова признання треба бути вдячними п. Рузвельт. Це є також заохота для самих імігрантів до дальшої праці в тому напрямі.

До Злучених Держав має процентно приїхати 45,000 українців. Майже всі ті люди виголоджені, знищені, а що найголовніше, на початку безпомічні в чужім краю. Тому ми, жінки, повині бути приготовані перевести в практиці слова Христа: „Треба нагого приодіти, голодного накормити, подорожнього в дім приняти, сумніваючомуся добру раду дати, хорогоу здоровити" і цього всього має право від нас вимагати нова іміграція.

Нашим обов'язком буде в наших місцевостях витворити сприятливий грунт для нової іміграції. Серед наших знайомих, в нашім сусідстві, інформуймо американців неукраїнського роду про переселенчі справи. Знаю що таку працю допоручила Католицька Акція серед учителів народніх шкіл. Прилюдна опінія — це велика сила і з нею рахуються наймогутніші уми всего людства. Переселенча акція це справа всеї нашої збірноти, а жіноцтво повинно в ній мати провід. Наша жінка мусить станути на висоті свого завдання, до якого покликана.

Говорячи про розселення не говорилося про сиріт. Тимчасом сироти вже приїзджають. Вже був заклик, щоби тих сиріт приміщувати в домах та їх адоптувати. Це важна справа, бо треба уважати, щоби діти не пішли в злі руки і щоби не пропали для нашої збірноти. Але найважніше, це — акція за спроваджування скитальців з Европи при помочі наших товариств. Тут треба мати на увазі відділи Союзу Українок, сестрицтва і інші жіночі т-ва, потім відділи братніх організацій, а саме: українського народного Союзу, Провидіння, Народної Помочі, Українського Робітничого Союзу і т. д. Всі ті організації мають значний маєток. Отже можуть стати добродіями-ручителями (спонзори) для спровадження імігрантів. В тому напрямку треба жіноцтву почати ділати. Це буде важка праця, бо досі не випробувана, але вона мусить принести успіх. Певно може будуть правні та технічні труднощі, одначе „Де є добра воля, то там найдеться і спосіб", каже американська пословиця.

Наколи такої акції підіймуться товариства і установи, вони дадуть доказ своєї ідейности і розуміння потреб часу. Водночас вони притягнуть в свої ряди ідейні сили з нової іміграції і в такий спосіб запевнять існування української збірноти на майбутнє.

Треба надіятися, що така праця в наших американських товариствах спонукає до подібної акції наших сестер і братів в інших країнах американської півкулі від Канади до Арґентини. У цьому рухові, як наскрізь гуманітарному і патріотичному, повинно і мусить вести перед наше жіноцтво.

Марія Демидчук

Перші наші імігрантки в Америці

Вигляди на еміграцію до Америки здаються найбільш догідними, можливими, і правдоподібними. Тому не від речі буде згадати про ті часи, коли перші українки приїздили туди, де, як тоді твердили наші люди, панувало „бабське право". Користаємо з даних, що подані в ювілейних альманахах Українського Народного Союзу на 40 і 50-ліття, зосібна з даних статті Л. М.: „З признанням українській жінці."

Просте і злиденне було її життя, як і кожного імігранта. Та як жінка-імігрантка, вона була виставлена ще на додаткові небезпеки і терпіння. Бо бувало в часи нашої першої іміграції і таке.... „Що неодна таки в першій хвилі, ще того самого дня, як прибула до Злучених Держав, попадала до публичного дому". Трафилася їй „служба", але нім розглянулася, що це за служба — „двері вже зачинилися і вона, хочби як опиралася і як заломлювала руки, звідтам вже не видобулася..." (Цитати взяті з книжки Юліяна Бачинського „Українська іміграція в Злучених Державах Америки").

Але треба з притиском признати, що українська жінка назагал берегла своєї чести, як могла. Отець К. Андрухович пише в книжечці „Життя русинів в Америці": „В самім місті Ню-Йорку було много українських дівчат. Працювали в карпетярнях (фабриках диванів) і табачарнях (фабриках циґар). Жили по стаціях громадою, а одна лишалася на господарстві. Хто з нежонатих в Америці хотів женитися, їхав до Ню-Йорку, а там мав вибір. Але треба признати, що ті дівчата жили дуже морально".

Та як вийшла дівчина-імігрантка заміж, то життя її було теж гірке. Ю. Бачинський змальовує його так: „Від рана до пізньої ночі все на ногах і все при роботі, хоч і домовій, та прикрій, одностайній, нудній. Жениться парубок і перше, про що думає, це розпочати бордінґерський бізнес. Сам тим бізнесом не займається, хіба, що наймає дім і збирає від бордінґерів гроші, — про решту має журитися жінка. І тягнеться та жура день по дневи, рік по рокови і вигризає жінці мозок. Рано встає і ладить бордінґерам сніданок; потім миє начиння і знов пряче; в перервах пере бордінґерам білля і шмаття; в районі вуглянім ладить їм ще теплу воду і миє їм шию і плечі. Так день у день. А до того ще — діти...

До якої катеґорії не належала б українська імігрантка, чи це є вільна робітниця, чи служниця, що під наглядом службодавців, всіх їх характеризує одне, спільне їм, як впрочім усім дівчатам взагалі: всі їх старання, всі заходи, оскільки не відносяться до зарібкової праці, зводяться до одного — приподобатися мужчині і вийти заміж. До цего стремлять всі їх думки і змагання. Все інше має другорядне значення, або й ніяке. Читають дуже мало, хіба які байки або легші оповідання, і то, як случайно попадаються їм в руки. Публичними справами також не займаються..."

Ось це був той матеріял, дівчат і жінок, з якого наші піонірі почали будувати наше організаційне життя. Певно, що тут і там траплялися свідоміші одиниці, як п. Волянська, дружина першого греко-католицького священика в Америці. Але загал треба було втягати в організаційні ряди; треба було йому давати в руки газету і книжку та культурно підносити, а національно освідомлювати.

Ця початкова робота виконувалася в рядах УНСоюзу, а далі в перших його жіночих відділах, що були заразом і першими світськими, народніми, жіночими українськими організаціями в Америці. До них промовляли раз-у-раз через „Свободу" найсвідоміші наші жінки, що жили на американському ґрунті, чи ті письменниці і піонірки жіночого українського руху, що в тому часі підносили нашу жінку на наших землях.

Евгенія Ярошинська звертається в ч. 21 „Свободи" 1904 року: „Мої дорогі сестри! Від нас залежить так багато, можна сказати: будучність нашого народу за морем. Пам'ятайте про те, що ви маєте берегти наш найдорожший скарб: нашу українську народність. Бережіть її щиро, кріпко, не дайтеся нікому на підмову, не вважайте на нічиї підлесливі слова, не дивіться не це, якби хтось сміявся з вас, а держіться своєї народности і гордіться нею. Так учіть і своїх дітей, а заслужите собі на вдячність так у них, як і в цілого народу".

Наталія Кобринська теж відзивається там, пригадуючи, що вже від 1884 р. кличе: „Будіться, сестри, ставайте до праці для своєї і народної свободи!" А деж може наша жінка краще виеманципуватися, як не в Америці? Деж краще могла б прислужитися українській жінці і культурі, як не в Америці, якщоб вона зацікавила американський світ гарними і артистичними виробами нашого жіноцтва. Не забувайте про свій рідний край, за свої полишені сестри. Помагайте і тим жінкам, що так само, як ви, примушені лишати свій край і шукати заробітку за морем. Ви певно самі відчуваєте далекосяглість таких організацій, як взагалі потребу підмоги вашим сестрам в Америці і в рідним краю, бо все таки ви — діти Матері-України."

Вже рік пізніше 1905 р. відбувається в Ню-Йорку перше жіноче віче, де завзивано заложити жіночий часопис, оснувати дім для українських дівчат. У вступнім слові заявила Емілія Струтинська: „Історія численними фактами доказує, що лише ті народи були сильні і славні, що мали жіноцтво свідоме і патріотичне".

1908 р. відзивається до жіноцтва спеціяльною відозвою Марія Черемшак, заступниця предсідника УНСоюзу, підкреслюючи: „Тих кілька сестрицтв то ще замало, щоб заспокоїти всі потреби жіноцтва. Те, що мають інші, мусимо й ми мати, ми, українки, і будемо мати, як тільки візьмемося за руки. Пам'ятайте, що як будемо байдужні, на нас упаде проклін наступних поколінь, що наша байдужність спричинила упадок американської України. Покажім, що хоч ми обставинами приковані до фабрик, до кухні, то, не зважаючи на те, ми бажаємо більше світла, ми хочемо йти вперед; а поступаючи так, певно здобудемо собі честь на американській землі, а нашому народові кращу будуччину".

Від самих своїх початків забирає часопис „Свобода" голос в обороні жінки і твердить, що вона спосібна до політичної і всякої іншої громадської праці. „Тому, браття товариші, просвічуйте своїх жінок і дочок, давайте їм читати газети і книжки, зацікавлюйте їх всіми народніми і політичними справами, якими самі займаєтеся і за які боретеся. Може серед тих прибитих домашньою працею жінок і дівчат є не одна велика організаторка, яка причиниться до переваження ваги долі і гаразду на сторону української народньої справи".

На жіночім вічу в Ню-Йорку 1912 р. організаторка А. Луців перестерігала, що американці не хочуть допускати до Америки італійців і слов'ян, бо це неписьменний, непросвічений і темний елемент, а про жінок говорила, що не люблять удержувати чистоту по своїх помешканнях: „Коли муж такої жінки прийде з брудної фабрики додому і застане таку саму брудну хату, а крім того брудну жінку і діти, він замісць перевести той дорогий, вільний від роботи, час в пожиточний спосіб, замісць прочитати щось повчаюче і дітей повчити — тратить прив'язання до родини та йде до коршми топити свою журбу в пиві і горівці. А добра і гарна жінка то і злого мужа наставить на добру дорогу".

Дехто писав, що все лихо в тому, що деякі робітники на американський лад надто „надскакують" коло

своїх жінок, головно молодих, і по тяжкій праці замісць прочитати часопис чи книжку, помагають жінкам мити начиння чи робити іншу кухонну роботу і тим доводять до того, що „голубка колись працьовита, що любувалася в чистоті, через глупоту чоловіка, як то кажуть, розпеститься і зліниві є... Ми знаємо, що домашня праця тяжка і скучна. Та не забувайте, що вам в хаті при митті горшків, пранні білля і т. п., вугіль чи каміння не розторощить голови, ні не поламає ребер, як нам в майнах. Знаємо, що ви, жінки, сповняєте тяжкий обов'язок, виховуючи діти, але пам'ятайте, що ви при тім не наражені кожної хвилини на вибух ґазів, випалення рук і ніг у фабриці. Тому будьмо вирозумілими. Добра і господарна жінка, при вмілім веденні дому, може свому чоловікові уприємнити його злиденне життя; навпаки, зла і лінива подруга вбиває в своїм мужі всі людяні почування і причинюється до його морального занепаду".

Так добрими і лихими словами „американізовано" українську жінку-іміграктку і вона скорими кроками пішла вперед. Тепер третина всіх членів УНС-у — около 15 тисяч, це жінки. Перше жіноче товариство було Сестрицтво св. Ольги в Джерзи Сіті, заложене 1897 р. Перша жіноча часопис називалася „Рання Зоря" і була органом Союзу Українських Жінок в Шікаґо та видано її 1918 р. За той час повстало багато жіночих товариств і нових видавництв. Союз Українок Америки видає 1941 р. Ювілейну Книгу СУА з нагоди 15 роковин заснування. Також Українська Жіноча Громада в Ню-Йорку видала спеціяльні альманахи з нагоди річниць своєї діяльности. До війни розвивав живу активність Український Золотий Хрест, а в часі війни почали працювати Українські Відділи Американського Червоного Хреста. СУА видає тепер місячник „Наше Життя" під редакцією голови СУА О. Лотоцької.

Автор повисших інформацій Др. Лука Мишуга реасумує свою статтю слідуючо: „Можна сказати, що нема нині такої громадської чи культурної праці, в якій не було б української жінки: її труду, мозку, серця і посвяти".

Що роблять наші делегатки в Америці

В Гемтренк, що являється передмістям Дітройту, відбулося віче п. І. Павликовської як в Дітройді, при битком набитій салі зацікавленим громадянством. Нюйоркський щоденник „Свобода" заявляє, що „це доказ, що українцям Америки справа рятунку своїх братів в час народнього лихоліття не чужа". Зазначуючи обширно порядок вічевих виступів і нарад, про які ми вже в попереднім числі „Громадянки" писали, відмічає високопатріотичний вчинок Дівочої Капелі під проводом п. С. Андрусевич. Це українська молодь, роджена вже в Америці, жертвувала дохід зі свойого концерту в сумі 275 долярів на вічеву ціль. Тому збірка в Дітройті та Гемтренк принесла 1275. — дол. і була найбільшою в Америці. З більших жертв треба відзначити: по 25. — дол.: Золотий Хрест відділ 14 і 35, Союз Українок від. 5, 16, 23 і 26 та Сестрицтво Непорочного Зачаття; по 20. — дол.: О. В. Возняк, Т. Процьків, П. Кузик; по 15. дол.: Т-во „Просвіта"; по 12. — дол.: Тезкі; по 10. — дол: Сестрицтво Івана Хрестителя, Союз Українок ім. Лесі Українки, від. 16, О. Брунес, Н. Крук, К. Генек, І. Гришко, Т. Королишин, В. Лазечко, др. Грибик, Жіночий Демократичний Клюб, Т-во „Провидіння" від. 162; решта меньші дари.

Віче в НЮ-Арку, Ню Джерзей, можемо обговорити щойно тепер, хоч воно відбулося 5. грудня, але лише завдяки жіночому часописові „Наше Життя" у Філядельфії знаємо його перебіг. Віче відкрила п. А. Настюк заявою, що це перше в історії жіноцтва тої околиці віче, скликане СУА. Пані Гординська представила всіх бесідниць, що виступали. П. І. Павликовська подякувала перш усього всім тим установам, які своїми протестами та апелями до американських властей обороняли скитальців від насильної депортації до совєтів. Головно ж дякувала воякам американської армії, що не допускали, щоби нас репатріювали. Хоч життєві відносини подекуди на скитальщині є страшні, то всеж ми не можемо вертатися на рідні землі, бо там нас чекає певна загибіль від наїздника. Всі скитальці заслуговують на поміч і піддержку, а американські українці одинокі, що можуть їм це дати. А поміч конечна, особливо для матерей і дітей, що через лихе відживлювання хоріють на ріжні недуги. Бесідниця завзивала помагати скитальцям, щоби дісталися до Америки на працю, а в межичасі просила присилати пакунки з харчами, головно товщ, молоко і цукор. Друга бесідниця п. Дарія Ребет підкреслила конечність запізнати світ з боротьбою, що веде український народ проти московського окупанта, а також згадала про конечність дати поміч нашій студіюючій молоді в Европі. Потім п. Олена Лотоцька, голова СУА, говорила про вагу жіночих організацій і закликала, щоб всі жіночі товариства об'єдналися і прилучилися до Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Опісля п. Каськів сказав, що маємо високо вчених і здібних жінок, що працюють для визволення України, і певно будемо мати свою державу, але мусимо співпрацювати і фінансово помагати всім стремлінням до тої цілі. Переведена збірка принесла 152. 25 дол. з чого сто переслано на поміч матерям і дітям до Головної Управи СУА.

В Клівленді влаштовано віче 8-го січня. Голова 30 відділу СУА п. Катарина Мураль проводила вічем. Відспівано американський гимн, почім членкиня Золотого Хреста п. Д. Когут розказала про діяльність нашого жіноцтва в Америці, що щиро працює в своїх товариствах і помагає загальним справам. Головна бесідниця п. І. Павликовська передала привіт від скитальців і представила їх незавидне положення, також знищення рідної землі, терпіння, яких зазнав наш нарід за часів німецької та большевицької окупації, коли кати нікого не щадили, не було в них милосердя для нікого. Тепер одні опинилися під червоним наїздником, а другі на скитальщині, де животіють нужденно. Бракує всього, що людині для нормального життя потрібно, а найгірше бідують діти, матері і старші. Бесідниця дякувала всім за щедру поміч, за протести і телеграми, які українки Америки слали до Вашинґтону, щоб охоронити скитальців від насильної репатріяції до совєтів. Дальше вказала на потребу неустаючої помочи для всіх, щоб не дати їм загинути. Просила, щоб висилати папери, потрібні для еміграції, щоб ніхто не боявся, що вони будуть тягарем для тих, що їх спровадять. Пані Р. Пусило взивала жіночий загал вписуватися до своїх товариств, а особливо до СУА, бо лише зорганізовані жінки зможуть розвинути широку допомогову акцію скитальцям і дітям.

Друга головна бесідниця п. Дарія Ребет згадала наперед значіння СФУЖО, резолюції, що ухвалено на конгресі, та обов'язки, які жіноцтво взяло тим самим на себе. Оповіла про боротьбу нашого народу і підпільну геройську УПА, що без достаточної зброї, без припасів, не падаючи на дусі, веде боротьбу з московською ордою, аж доки не стане ані одного наїздника на рідній землі. Також завзивала до допомоги УПА. Збіркою на діти зайнялися пп. Олена Мураль, К. Габрівська, М. Федик, П. Олексик, Ґнот, Лев, О. Степаник та І. Малаховська і вона принесла 444. — дол. Жертвували: 60 відділ СУА 20. — дол.; 30 відділ СУА 15. — дол.; по 10. — дол.: 14 відділ СУА, Т-во „Згода" від. 358, т-во св. Петра і Павла, Український Банк.

В Акроні, Огайо відбулося віче 9 січня заходом 7-го відділу СУА. Хоч короткий був час приготовити його, проте удалося воно дуже добре. Саля була заповнена. Був присутній недавний скиталець о. Володимир Феделеш, що походить з Підкарпатської України. Віче почалося відспіванням „Рождество Твоє, Христе Боже наш". Привітала присутніх п. Марія Пулк. Перша промовляла п. І. Павликовська, що представила докладно положення скитальців в Европі. Нехай собі ніхто не думає, що скитальці покинули і покидають свою рідну землю охоче. Багато з них пробувало остатися, думаючи, що може дасться їм хоч важко пережити в себе дома, однак показалося, що там нема життя, тільки смерть чигає зі всіх сторін. Згадала про тяжке життя в таборах, про нужду жінок і дітей. Просила дальше помагати нашим скитальцям, а головно матерям і дітям. Не одна сльоза полилася у слухачів, як довідалися про тяжке положення нашого народу. Дальше п. Дарія Ребет надзвичайно гарно представила СФУЖО та її цілі та вказала на те, як багато можуть наші жінки помогти при визволенню нашого народу з неволі. На запити відповіла про нашу Повстанську Армію, що хоч в як тяжких умовинах, нераз в холоді і голоді, а завзято бореться з ворогом, бо вірить, що тільки силою можна здобути волю і свободу для свого народу. Голова зборів п. Пулк попросила до слова п. Олексу Зенко, що заявив, що акронська громада ніколи не відмовлялася від жертв на народні цілі і він вірить, що й тепер по своїх силах зложить лепту на фонд матері і дитини. Збіркою зайнялися Володимир Поливка, Ева Судомір, Теодор Баран, Марія Антонюк. Зібрано 103. — дол., в тому жертва В. і М. Поливків 20. — дол.

Сиротинець СС Василіянок у Філядельфії, де перебувають наші сироти, відвідала п. Павликовська і обговорила можливості прийому дітей скитальців, через що можна би новим іміґрантам улекшити умовини праці в початках і помочи збільшити заробітки.

Захист для старців, ведений СС Служебницями, також відвідала наша невсипуща голова і розглянула умовини побуту і можливості уміщення там наших старших скитальців, або інвалідів.

З Товариством „Самопоміч", що гуртує нову еміграцію, переговорила про потребу наладнати співпрацю з ЗУАДК. Відвідала багатьох нових іміґрантів і приглянулася умовинам їх життя в новому світі; зібрала інформації про можливости праці для лікарів і мала розмову з головою Спілки Українських Інжинерів, що вже має понад 60 членів.

На засіданні Екзекутиви Українського Союзу в Скрентон Па дня 29 січня представила п. І. Павликовська положення нашої еміграції, просила о поміч в переселенню і підмогу найбільш потребуючим. По вияснениях і взаїмних інформаціях одержала заяву, що Союз вже вів допомогову акцію досі серед своїх членів для піддержки еміграції та на будуче буде дальше допомагати. Наразі з нагоди приїзду нашої голови до Скрентон Па передано їй 100. — долярів з виразним дорученням закупити і переслати смалець для дітей. П. голова закупила 10 пушок по 50 фунтів, разом п'ятьсот фунтів смальцю, що вже прибув і роздається дітям в діточих садках. За той щедрий дар належиться Українському Робітничому Союзові як найсердечнійша подяка.

Сходини з членами відділів СУА та інших жіночих організацій, де промовляла наша голова та давала інформації про нашу працю, відбулися у Філядельфії: відділи: 30, 41, 42, 46, 48 і 61; в Дітройті: 3. відділ СУА, злучені відділи в Гемтренк, Золоті Хрести відділи 14 і 27; Акрон 7-ий відділ; Пітсбурґ 27 відділ. Відомо нам, що про наше народне мистецтво реферувала в заінтересованих молодечих відділах СУА, що часто-густо вже так американізовані, що їх денекотрі члени не вміють говорити на рідній мові. Загально промовляла п. Павликовська на 9 великих вічах і відвідала 12 жіночих товариств, а п. Ребет промовляла на 6 великих вічах і мала 3 сходини з членами жіночих т-в.

В чужій пресі були обширні інформації з нагоди приїзду наших делегаток: в Ню-Йорку 1, В Дітройт 2 Гемтренк 1, Клівленд 2. Як ми вже згадували, відбулася в Дітройті стріча з представницями 8 найповажніших жіночих організацій.

Голова Червоного Хреста в Дітройт п. Мурфі передала СУА чек на 100. — дол., виказуючи в той спосіб співчуття до долі скитальців.

Стріча з чужинками в Клівленд носила більше приватно-товариський характер, а у Філядельфії відбулася розмова з головою американсько-німецького допомогового комітету. До пропаґандивно-інформативної праці треба зачислити конференцію п. Бенцаль, яку вона мала, на просьбу СФУЖО, з головою Переселенчого Комітету евангелицьких церков, де в тригодинній розмові обговорено спосіб стягання скитальців до Америки. Обі наші делегатки відвідали Федерацію Жіночих Клюбів в Ню-Йорку.

Радіо-авдиція про наш Всесвітний Конгрес була передавана з Ню-Йорку, де говорилося також про приїзд делегаток, а ще одна має відбутися про життя жінок і дітей в таборах. У всіх приватних розмовах, при особистих відвідинах, треба було давати точні інформації та відповідати на ріжнородні запити, головно, як розділюється допомога.

Наша заокеанська преса в загальному дуже прихильно реферувала виступи наших делегаток, даючи в той спосіб моральну опору їхній праці. Тому п. Павликовська відвідала Український Народний Союз в Джерзей-Сіті та редакцію „Свободи", що все щиро відгукувалася на виступи наших делегаток; була також в т-ві „Провидіння" і в редакції часопису „Америка", що дуже прихильно поставилася до наших делегаток; була з відвідинами в Пітсбурґу в „Українській Народній Помочі" і в редакції „Народне Слово" і в Скрентон Па в Українським Робітничім Союзі та в редакції „Народня Воля". В той спосіб наша голова пізнала керівників духового дорібку наших заокеанських земляків.

Збори можна робити в Америці тільки в неділю, бо люди цілий тиждень тяжко працюють і в будні дні на ніякі збори не приходять. Міста дуже великі і простори, які треба переїздити, дуже великі, тому в однім дні не можна багато справ полагодити. У вільних хвилинах працювала наша голова в канцелярії СУА, де полагоджувала справи і кореспонденцію СФУЖО: зі всіх сторін світу сотки листів. Знаємо її активність і рухливість, цінимо напругу духа і витривалість, злучену із зарадністю, та з нетерпеливістю чекаємо її повороту, щоби поділилася з нами тим досвідом, який в світі добула.

МБД

Вісті з Америки

Танцями пропаґують нашу культуру. Молодеча Ліґа в Акрон репрезентувала українців на Міжнародним Фестивалю в половині лютого. 25 танцюристів вивели декілька наших танців і захопили ними чужинців.

Вчаться народних вишивок. В Клівленсндськім коледжі мала п. Е. Білецька відчит про вишивання. Учасниці дуже захопилися красою наших вишивок і захотіли навчитися наших стібів. Симпатична Ді Пі, Валентина Зачковська, що студіювала в Німеччині дентистику, згодилася, разом з прелегенткою, навчити дівчат нашого вишивання, користаючи зі своїх привезених взорів.

Скитальці виступають в Америці. На святі памяти Ольги Басарабової в Дітройті виступила родина Стельмахів і Захарків, що недавно приїхала зі скитальщини, а то: тато, мама, дочка і зять. Вони грали на мандолінах і співали повстанчі пісні, і так прикували публику до себе, що не хотіла пустити їх зі сцени. „Сидиш на салі і слухаєш, а думки твої на Україні", — пише рецензент, що головно захоплюється милим голосом молодої п. Захарко. Покликана до слова п. Стельмах розказала, як хлопці і дівчата пішли в ліс до повстанців з їхнього села, а її одинокий син пішов також з ними.

Дивна ніч в Карпатах. Таке представлення урядили в Гемгренк нові іміґранти, що співпрацюють з жіночим товариством. „Образ був у відміняній формі, як ми звикли оглядати" — пише рецензентка. „На мотивах сучасної доби, боротьби за волю України змалювали картину глибоку і зворушливу". Заслуга належить режисерам п. Марії Сливинській та п. Ром. Дацко.

Виклад про українську жінку. В „20-Сентюрі" клюбі в Дітройт дала п. Янчук виклад для чужинок на тему „Постать української жінки", полученний з живим образом, в якому красувалася лагідна особистість п. Юлії Войтович в гарній народній одежі.

„Домаха" у Філядельфії. День перед приїздом до Філядельфії п. Людмили Івченко, дня 27 березня, ставили її відому п'єсу „Домаха". Представлення мало великий успіх. Пощастило нашій містоголові з приїздом.

На Великдень, на соломі
Против сонця, діти
Грались собі крашанками
Тай стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові,
Кому свитку. Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
— Мені мати купувала.
— Мені батько справив.
— А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
— А я в попа обідала, —
Сирітка сказала.

Т. Шевченко

З промовами по Канаді

Вітають европейську делегатку

Голова Комітету Українок Канади п. Е. Ситник познайомилася з Головою ОУЖ на Світовім Конгресі Українського Жіноцтва у Філядельфії, а з'єднала їх спільна журба про потребу організувати наше жіноцтво у всесвітньому просторі та однакові спочутливі почування над тяжкою долею жінок на скитальщині. Щирими словами подивляє п. Е. Ситник у винніпеґськім „Новім Шляху" нашу голову п. Ірину Павликовську, згадуючи її моральні та матеріяльні успіхи на користь самітних жінок, вдів і сиріт в Америці. Також подивляє американських українок, що виказали велику громадську зрілість і дуже вміло підготовили світовий конгрес, віча та сходини в жіночих товариствах, де багато зацікавлених громадян прислухувалися прелегенткам. Вкінці завзиває наше жіноцтво Канади розвинути подібну пропагандивну діяльність також на канадійській землі.

Болюче питання

Треба зазначити, що вищезгаданий КУК (помилково в попереднім числі, знаючи тільки початкові букви, означили ми як Координаційний Комітет Канади) співпрацює з кругами греко-католицької церкви. На жаль, наші заокеанські брати і сестри, так в Америці, як і в Канаді, находяться в затяжній релігійній, а властиво обрядовій, боротьбі, якої нам, необзнайомленим, тяжко збагнути. Відомо, що перші українські жіночі товариства були заложені православними українками, що гуртуються в Союзі Українок Канади, який виявляє широку громадську активність. Наші старокраєві жіночі т-ва виростали не як прибудова інших організацій, але зовсім самостійно, незалежні нівідкого.

Чи ми справді пережитки?

В жіночій сторінці „Українського Голосу" заторкає п. Н. Л. Когуська в статті „Самостійність чи еманципація" згадану справу і слушно завважує: Бувші членки Союзу Українок Волині, чи Союзу Українок в Галичині або члени ОУЖ на еміграції, зживши з жіночими питаннями в організації, дещо здивовані, що в Канаді нема подібної української жіночої організації. Потім обороняє становища Союзу Українок Канади, яко самостійної організації, лише що у своїй народній праці СУК не стоїть самітно. Дальше роз'яснює стремління жіночих товариств в той спосіб, що „для цілей боротьби за свої права... де зорганізованими силами домагалися вступу до вищих студій, до фахових занять, професій, до права голосу в державних виборах і т. п. Це були часи так званої еманципації, змагання до рівних прав. Якже далекі ми сьогодні від цих питань". Мовляв „життя не висувало перед канадійською українкою потребу організувати свою жіночу організацію, основою якої було б жіноче питання. Жіноче питання це вже сьогодня пережиток, що належить до минулого. Питання ж нашого життя, як життя народу з багатою культурою, славним минулим, з грізним сучасним і великим майбутнім — оце перед нашою душею питання, на які кожна з нас і ті, що жили в Канаді, і ті, що приїзджають з далекої скитальщини, повинні собі відповісти. Цих кілька думок вияснює справу самостійности СУК. СУК вітає всіх тих українок, що дотепер приїхали до Канади, вітає їх на канадійській землі і також щиро і тепло повітає їх в рядах своєї жіночої організації". Добре, що п. Павликовська находиться в Канаді і наші землячки можуть від неї довідатися, що пані Когуська помиляється, коли твердить, що жіночі т-ва боролися тільки за еманципацію жінки. Праця для народу це була річ обов'язкова і самозрозуміла, над нею не треба було розписуватися. Жінку треба було до рівноправности виховати, а національно і політично виховану з'активізувати, як рівноправну громадянку. Не треба забувати, що жіноча організація в Галичині була надпартійна. Зрештою чому ж існує в Канаді і в Америці тай взагалі в шістьдесять кілька країнах Жіноча Рада (Інтернейшонель кавнзіль оф віменс) та й інші тимподібні міжнародні жіночі організації, коли це пережиток?!.. Існують тому, що добуту рівноправність треба закріплювати і охороняти. Тільки найнижчі організаційні жіночі клітини в краю були причепками при „Просвітах", „Сільських Господарях" і сільських кооперативах. Гарно було б, коли би новоприбулі, шануючи традиції наших заокеанських жіночих товариств, своєю працею їх відсвіжили, поширили і поглибили, а головно получили в надрядне, незалежне тіло.

Приїзд п. І. Павликовської до Канади

10 лютого прибула наша пані голова до Винніпеґу, щоб так само як в Америці відбути декілька віч і дати реферати в канадійских жіночих товариствах. „Український Голос", орган Союзу Самостійників Канади, містить на першій сторінці статтю зі знимкою і зазначує, що „головною місією її поїздок — підкреслити потребу помочі вдовам, сиротам і дітям на скитальщині, серед яких з причини недостаточної відживи шириться туберкульоза. Відтак подає часопис дані особистого життя і громадської праці. Пані Павликовська запитана відповідає, що одинокою позитивною розв'язкою незавидної долі старших жінок був би їх виїзд до Америки і Канади на хатні роботи. „Коли я поверну до Німеччини, — кінчила вона, — й говоритиму до скитальців, я могтиму оповісти їм багато і різноманітне. Я приготовлятиму їх до тої щасливої хвилини, коли вони зможуть приїхати сюди назавсіди, і я сподіюся бути з ними".

Українки міста Винніпеґу влаштували 14 лютого привітальний вечер для голови СУЖ. Приняття відбулося в домі Університетського Жіночого Клюбу. На нім були репрезентовані три наших жіночих організацій: Союз Українок Канади, Організація Українок Канади і Ліга Українських Католицьких Жінок. Вечір улаштовано заходами Комітету Українок Канади. Всіх присутних було 28 осіб. Пані Е. Ситник проводила зборами. Привіти зложили: п. Л. Вал, голова ЛУКЖ; п. О. Войценко, голова СУК і п. Тарновецька, голова ОУК, п. Марія Дима, перша голова КУК і п. Ганна Мандрика, директорка Фонду Допомоги.

Пані Н. Л. Когуська пише в жіночій сторінці „Українського Голосу", що найголовнішою точкою була промова п. Павликовської. Між іншим сказала вона: „Перед війною на західних землях України були сильні жіночі організації, але сьогодні ми на руїнах своєї 50-літньої праці. Коли ми нині подивимося на наші провідні жінки, то їх дуже мало: одних вивезли на Казахстан і Сибір, інших розстріляли большевики або німці, ще інші не пережили важких трудів скитальського життя і відійшли від нас. Ряди наші сильно прорідились. Тому більша відповідальність спадає на вас, заокеанських українок, де ви мали змогу вести спокійно свою працю".

В дальшій сильній і змістовній промові з'ясувала положення нашого народу в сучасну хвилину, зокрема підкреслила те, що ще не закінчилася затяжна боротьба з нашим окупантом. Сьогодні йде важка боротьба двох світів, по одній стороні світ християнської моралі, любови, свободи, по другій — світ невільництва і насильств.

Найважнішою справою, з якою п. Павликовська звернулася до присутніх — це СФУЖО. Виникає потреба спільної праці для добра загальної української справи. Врешті порушила найболючішу справу розміщення скитальців у світі.

Кінцеве слово сказала п. Н. Когуська, зложивши подяку від усіх присутніх, як також висловила оцінку важких трудах п. Павликовської в далекій подорожі і взагалі в її провідництві, чим і віддає себе на службу ідеалам свого народу, щиро бажаємо їй успіхів.

З нагоди приїзду нашої делегатки до Винніпеґу помістив також „Новий Шлях" статтю централі Комітету Українок Канади з фотографією п. Павликовської, підкреслюючи, що підчас своєї поїздки в Америці „мала також інтервенції з визначним чужинним, американським жіноцтвом про потребу помочі переселитися вдовам, сиротам та старшим. „Віримо — пише часопис, — що п. Павликовська дасть нам, у своїх відчитах, повний образ стану скитальців та вкаже поради для наших жіночих змагань, як рятувати вдови, сироти і старших та як їх переселювати".

Англійські часописі звітують

Також англійська преса відгукнулася на приїзд нашої делегатки до Канади. „Винніпеґ Трібюн" з 18 лютого помістила знимку п. І. Павликовської і передала довшу розмову з нею, зазначуючи, що приїхала на конгрес до Америки і там промовляла в багатьох містах, взиваючи до помочі для ДіПі. Працювала у Львові в добродійних товариствах і в жіночій кооперативі „Українське Народне Мистецтво", що видавала часопись „Нова Хата". Ця кооператива виставляла 1933 р. на Всесвітній виставці в Шікаґо свої експонати, тепер організувала багато вишиваркарських робітень по скитальських таборах. „Я приїхала до Канади промовляти до жінок про потребу помочі скитальцям і порадитися, що для них можна зробити. Вони не можуть залишитися в Німеччині, там немає для них праці. Між скитальцями є много самітних жінок з дітьми і тяжко їх десь примістити, а треба їм допомогти, бо підупадають на здоровлю. Наслідком недоживлювання шириться туберкульоза. Ці жінки, жертви війни, можуть мати спасіння тільки від канадійських і американських жіночих організацій. Особливо лежить мені на серці доля старших людей і сиріт. Я також скиталка і думаю колись приїхати за океан і остати тут на стало. Маю дочку в Альберті. Мушу вернути до Німеччини кінцем березня. Щойно коли останній скиталець від'їде з Німеччини, буду могла я від'їхати. Буду скитальцям оповідати про Канаду і Америку. Життя тут інше, інакше працюєте, інакше живете. Буду приготовляти моїх земляків до тої щасливої хвилини, коли будуть могли приїхати сюди. Надіюся, що і я буду з ними..."

„Винніпеґ Фрі Прес" з 18 лютого помістив велику знимку п. сенаторки О. Кисілевської разом з п. І. Павликовською з повідомленням, що обі будуть промовляти у Винніпеґу 20 лютого, в неділю, в Плейгавзі, на запрошення КУК-а. Першу представляє часопис, як голову СФУЖО, а другу як голову ОУЖ. П. О. Кисілевська приїхала в четвер з Оттави, а п. Павликовська з Америки через Едмонтон, де промовляла на вічу. О. Кисілевська має 81 літ і живе у свого сина Др-а В. Й. Кейа. Потім подає часопис біографічні дані і підчеркає, що все своє життя боролася, щоби притягнути жінку до громадської праці. Від наймолодших літ організувала сільських жінок, повчаючи, як мають піклуватися гігієнічно немовлятами і дітьми. Підчас війни мусіла втікати з рідних сторін і перебувала в таборі УНРРА в Діллінґен. Не зважаючи на свій поважний вік, п. Кисілевська переконана, що її життєва місія ще не закінчена і вона працює з ентузіазмом дальше для жіночої справи".

Інший англійський часопис також умістив знимку обох пань і довшу статтю з точнішим життєписом п. сенаторки, згадуючи, що вийшла заміж, як мала 17 літ. Що в першій світовій війні була відзначена Хрестом заслуги за працю в Червоному Хресті. Видавала часопис „Жіноча Доля". 1928 р. була обрана, як представниця українців до польського Сенату, Була 4 місяці під большевицькою окупацією, а сільські жінки помогли їй перейти нелеґально границю. Має сильно протикомуністичне наставлення і вельми співчуває долі українських скитальців, головно самітних жінок, сиріт і старших людей, що не мають виглядів на еміграцію. Англійський часопис звертає увагу, що на вічу в Винніпеґу промовлятиме п. І. Павликовська, голова ОУЖ в Німеччині.

Маємо причину радіти з того, що три англійські часописи в Канаді помістили дуже прихильні і обширні згадки про працю нашої делегатки за океаном та можемо згори бути певні того, що заповіджені віча пройдуть з належним успіхом.

По Західній Канаді

Відбулися віча: в Брендон 23. лютого, в Давфин 25-го Манітоба, в Кенора 27-го Онтеріо, 2-го, березня в Ріджайні, а 4-го в Саскатун, Саскачеван.

В столиці українського життя заходу, в Едмонтоні, влаштовується велике віче 13-го, а відтак у Веґревил-15-го. Потім верне п. І. Павликовська до Винніпеґу, де відбудеться велике віче разом з сенаторкою О. Кисілевською у міському театрі Плейгавз дня 20 березня. Звідси виїде наша п. голова в об'їздку по східній Канаді.

ПІЧ

(Із циклю Буденщина)

Присвячую п. Людмилі ІВЧЕНКО.

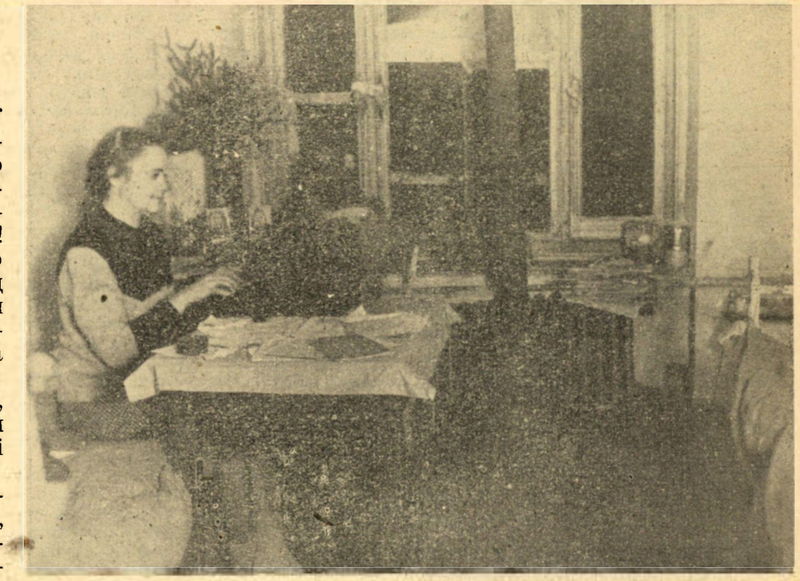

Пані Людмила Івченко в своїй „історичній" кімнаті в Мюнхені

Коли ти, шановний громадянине, хочеш обрати єдино-правильний шлях для виконання великих завдань на скильщині, — читай „Громадянку"!

Коли ти ще й до того людина сімейна і хочеш „від колиски", за усіми методами новітньої педагогіки, виховувати діти, — передплачуй та читай „Громадянку"!

Коли ти хочеш і т. д. і т. п., — відповідь і пораду знайдеш в „Громадянці", — журналові ОУЖ на еміграції.

На всі ті питання, що турбують твою скитальську душу, знайдеш ти, мятежний „ворохобнику-громадянине", — відповіді і поради в „Громадянці", журналові, що видає ОУЖ на еміграції.

Але, коли хочеш скласти уяву про „повну самопосвяти душу", не силкуйся даремне, бо для цього треба пізнати „Громадянку"...

В невеликому сальоні пані маркізи Л. де Маріні, що своїм одним вивалястим, більмовим вікном виходив на одну з рухливих вулиць міста Мюнхену, сьогодні велика радість. Це ж врешті, по довгих тяганинах, поставлено в кімнаті піч. Кальорифери стоять тільки як окраса і згадка „добрих часів". Після довгих і безуспішних звернень до грубошкірих адміністраторів, — які, як звісно, як усі чоловіки, багато обіцяють, а мало коли дотримують слова, — прийшлося, власними заходами і коштами, роздобути піч і, вийнявши шибу у вікні, провести димохід назовні,

—Що то воно жінка!...!

„Хоч злісні чоловічі язики склали поговірку: „у жінки волос довгий, а розум короткий", — але, по правді, більша кількість чоловіків позбавлена одного й другого. — І тому я мала рацію, коли писала в „Громадянці" про „таборових політиків", — міркує пані маркіза, розпалюючи піч перший раз.

В печі засичало, затріщало, запалахкотіло. Але раптом, наче з кратера Везувія, повалив дим на хату.

Чужі про наших дівчат в Англії

Завдяки часописові „Час“ можемо зацитувати англійський тижневик "Ню Рев'ю“, що помістив статтю, з гарною фотографією дівочого гуртожитку, під наголовком: „Чужинці в нашім середовищі“. Справа йде про балтійських і наших дівчат. „Час“ думає, що погляди англійського публіциста ані прихильні до нас, ані занадто ворожі, хіба що радше наївні.

„...Вони не навчилися ощаджувати. Все, що заробляють, видають. І через те, що мало хто з українських дівчат захоплюється кіном, заробітки йдуть на строї. Автоматично, здається, переважає купівля уживаного футра за 19 фунтів, які любовно оглядається час від часу, але рідко вживається. Це — ніби символ незалежности.

Вони є швидкі робітниці. Українські текстильниці приходять за чверть години перед початком праці, щоб приготовити свою машину, а часом нехтують сніданковою перервою. Це часто провадить до непорозумінь з їх британськими співпрацівницями, які вчать новоприбулих притримуватися усталених правил. У вільний час дівчата перуть, порядкують і пишуть безконечні листи. В приватній розмові порівнюють Англію з рідним домом, або з Німеччиною і Австрією.

Одна українка, побачивши вперше околиці Дербишайр, вибухнула слізьми: „Не добре, — сказала вона, — ні лісу, ні поля“. Вона була налякана скелястим краєвидом. Але, коли прийшла весна і вона глянула на поле, що хвилювалося від вітру, ледви не заплакала з радости: „Немов велика вода, —скрикнула, — так само, як дома“.

Спочатку їх господарі старалися частувати їх різними присмаками, але українки байдужі до мармеляди, відмовлялися від ґрейпфрутів, уникають молочних пудінґів і хочуть хліба в застрашаючій кількості.

Вигляд англійців в робочих вбраннях, як сидять в суботу пополудні, — обурює їх: — „Чому вони так брудно вбрані? Таж завтра неділя“.

...Вони не зносять запахів гною на селах. Ганять фармерських жінок за уживання губних помадок і пізнє о 8-ій годині вставання. Вони сміються, що мущини пхають дитячі возики або помагають жінкам прати. В Німеччині ті дівчата були домашніми прислугами. Тепер фабрична праця є їх ідеалом і вони з призирством дивляться на хатню роботу, як на щось страшно понижуюче; також не можуть зрозуміти, як жінки фабричних робітників варять для себе.

Також дивує їх, що їхні гості, — хлопці, не дістають дозволу на нічліг, а мусять йти до готелю. Дівчата питають: — „Чому англійці мають стільки порожнього місця? Мають 3-4 кімнати, які не вживають? У нас на Різдво, коли з'їзджається багато гостей, ми стелимо свіжу солому на кухні і молоді хлопці сплять там“.

На їх власних приняттях вони п'ють горівку. Одна англійка на їх виправдання пояснила: „Поза всім, ми — англійці, були колись такі самі“. На щастя дівчата не мають звички відчиняти фляшки, б'ючи шийкою об край стола.

Персонально вони бездоганно чисті, але балтійські дівчата кажуть, що українки смердять і не хочуть мати з ними спільних кімнат. Це расове упередження, яке ділить жінок, можливо є рештою гіґлерівської „геренфолькової легенди“.

Але вони люблять співати. Балтійські дівчата співають пісні дуже гармонійно, прислухаючись одна до одної. Українки ж воліють співати своїх дещо різко бренячих візантійських гімнів, а також пісень про козаків, дівчат, річки і рожі.

Найдорожчим їх скарбом є їхні величезні перини. Через те, що вони не мають власної хати, єдиною їх приватною власністю є постіль. Англійську мову вчать з книжок, схованих у постіль. Більшість дівчат привезло свої власні перини з Німеччини, на котрі поробили вишивані покривала.

Довше перебування по таборах і гостелях спричинилося до того, що ті дівчата втратили дар до боротьби за існування. Коли вони виходять заміж, їм треба пояснювати спосіб уживання харчевих книжок. Доки вони самі мають ту саму платню, що англійські робітниці, вони заробляють грошей більше, аніж колинебудь у своєму житті. Після шлюбу і першої дитини повстають проблеми. Тоді одна платня має вистарчити на трьох.

Звичайно, шлюб відбувається в реґістраційнім бюрі. Дівчата хотіли би вінчатися в церкві, але тільки у свого священика, що говорить в їх власній мові і належить до їх церкви. Типовий шлюб відбувається в маленькому сільському реґістраційному бюрі, де директор гостелю заступає свідка. Гарна наречена вбрана в костюм, наречений — в нове вбрання. Група фотографується, обідає, потім молоді та гості роблять маленьку прогульку в поле. Тоді розділюються: молода йде до гостелю, молодий — до себе.

Часом котрась з дівчат скаже, зітхаючи; —„Ох, якби моя мати знала про це все. Вона ніколи не виходила поза власне село“. Проголошуючи свій замір вийти заміж, вона сказала: — „Я покинула свою родину. Тепер хочу мати нову“.

Між чужинецькими дівчатами та їх співтоваришами повстає приязнь, але місцеві хлопці виказують мало заінтересовання до новоприбулих. Взявши під увагу інші речі, вони завжди воліють англійських дівчат“.

Автор вкінці подає здогади, що українкам певно більше усміхалося б життя в США або Канаді, де перебуває до 2-х мілонів земляків.

Гадаємо, репортерські завваги англійця не такі наївні, попередвсього дуже повчальні для нас. Він звертає увагу, що наші дівчата порівнюючи забагато видають на строї, — вони неощадні.

Хоч всі признають, що вони справні робітниці, він робить важкий закид, що не притримуються прийнятих фабричних звичаїв, нездисципліновані, не дсдержують робітничої солідарности, що є непростимим тачтичним гріхом.

Забагато критикують чужину, що їх, вигнанців, приютила. Добре виховання вимагає вздержливости відносно гостителів.

Слушно підчеркує незарадність наших скитальців, що, сидючи задовго під таборовою спідницею тети Іри, дійсно втратили „дар боротьби за існування“.

Все те справи, над якими варто застановитися та їх передискутувати. Взагалі ж репортаж англійця людський, особливо там, де він відчуває, що нашим дівчатам було б серед своїх найліпше. І це промовляє в їх користь.

МБД

— Прецінь я тобі казала, не клади так багато дров, — відізвалася її подруга.

— Ах, лиши дурниці, — відповіла маркіза і фурією вилетіла з кімнати. І, як та „Ксантипа“, наскочила на адміністратора приміщень.

— Це вже нідочого! Даром сидите, гроші берете. Ось погляньте, що робиться!

Справді, в коритар валив дим, застилаючи його димовою заслоною, неначе Гірошіму після експльозії атомової бомби. З пересердям заглянула до канцелярії уряду, де було зібраних чимало чоловіків.

— Ну так воно і є! — промовила вона, тріюмфуючи. — Я пустила димохід у вікно, бо у мене нема комина. А тут печі нема, зате отвір у комин є. Тому в мене й не горить!

Ця „жіноча логіка“, вимовлена таким переконливим тоном, спанталичила чоловіків. Гм... Може воно й справді так!...

— Треба пошукати сторожа, щоби він чимось затулив отвір в комин, — подумав керівник установи і пішов кликнути сторожа.

Врешті знайшов його. Цей лисий чолов'яга вовтузився в сальоні пані маркізи біля печі, а над ним стояла маркіза де Маріні з виглядом обидженої величности.

— Ось погляньте, — сказав він їй, витягнувши з отвору печі, що йде в трубу, — жмут шмат, якими колись пані Л. де Маріні заткнула його.

Не зовсім притухлі дрова запалахкотіли весело, а дим помандрував прямісінько димоходом на двір.

Сусід О. Коридорний.

Оксана Лятуринська

НА СОБІ НЕ БАЧИШ

От якось рачиха сину
каже: „Ходиш бозна як,
ноги все плетеш за спину.
Так не ходить жаден рак!
Подивись лише на мене:
так, ось так! Слухняний будь
та вправляйсь мені щоденно,
бо ж то люди засміють!“
Раченя на докір: „Мамо,
щось мені та не втямки!
Ходить кожен рак так само,
перші ви ж самі таки!“

ПОГАНИЙ ПРИКЛАД

Серна оленя навчала:
„Все тобі якби от драла!
Та ж кому це я казала:
Не вступайся псам з дороги,
мисливців бери на роги!?“
— „Вже не буду я тікати“ —
запевняє синцьо матір —
„покажіть лишень як брати?
Враз почулись брехіт, кроки —
й серна першою навтьоки.

За Езопом.

НАЙКРАЩА ДИТИНА

От якось ще до зорі
На діточеє змагання
бігли з дітьми матері.
Бігла лиска, бігла ланя,
кожна з своїм маленям;
бігла з вовчиком вовчиця,
бозна хто не біг ще там,
якби так от придивиться.
Й як не бігти, ви скажіть? —
Та ж змагатися красою
і не тільки на повіт
мали діти між собою.
От коли вже всі зійшлись
і за стіл засіли судді
змаг рядити, тут дивись,
хтось іще біжить. Ой, люди!
Та ж то малпа з маленям!
„Цій“ — не стрималася лиска —
„нагороду дати б нам!“ —
і звела згірдливо писка.
— „Чиж не маю очі я? —
малпа злісно — „От, казнащо!
Та ж дитина не чиясь,
а моя таки найкраща!“

Поразка пані директорової

На дворі вихор і сніговиця. Тим більше затишно коло кухні. Заклопотані господиньки гудуть коло неї наче пчілки. Часом вони небезпечно дзижчать, а часом і жалять. Але сьогодня мир і згода. Ще свята не відзгучали. Мир на землі і в душах спокій.

Варяться борщі, смажаться млинці Але по більшости кашка дітям та бараболя. Лише з одного горшка заносить куркою, а в якійсь ринці пріє свинина. Однак це особливих почувань не викликає, навіть жартують пані із щасливими власницями. Аж ось рішучим розмашистим кроком машерує пані директорова.

— „Позвольте. Позвольте! Я лише на хвилинку“. — Вкрутилась поміж пань, як шруба, і, не ждучи того „позволення“, розсунула ринки і поставила здоровенну сковороду. На ній великий шмат масла. Свіженьке зі сльозою, аж пахне. І що ж то прийде на те масло?... В руці п. директорової паперова торбинка і щось в ній кругливиться. Масло зашипіло і розплилося. Пані директорова всунула руку в торбинку і витягла яєчко. Стукнула ним об сковороду, шкаралупка хряснула і на гаряче масло вискочило, наче курятко, жовтеньке, свіженьке, яєчко. Пані директорова повторила рух — ще одно волове око. І насадила п. директорова тих ок не більше не менше, як десять. В міру вибивання яєчок гомін коло кухні все стихав, аж стало зовсім тихо. Тим більш виразно задзвеніли голосочки Марусі та Івасика, що настирливо домагалися у своїх мам пояснення, — чому вони їм не спражать яєшничку?.. Материнські серця краялися. Жінки стояли, як мур, і з їх мовчазного гурту почулися приглушені замітки про деяких осіб, що вихваляються перед дітьми і про електричні кухонки, на яких чудово можна смажити яєшню. Пані директорова „не чула“, гляділа на яєчка з удаваною байдужністю.

Якби ж ті діти не скиглили! Маруся вже дістала ляпаса. Гурт почав гудіти. Реакція наближалася і не знати, якаб вона була, колиб наступ нової дієвої особи не розрядив напруження. Її появу оповістило швиденьке цоканння деревляних закаблуків і півголосом наспівувана пісенька. На сцені з'явилася п. Будячок. Ларочка Будячок завше весела і готова зажартувати. Ларочка принесла риночку з бараболею з таким щасливим, виглядом, наче в риночці принайменшому курка.

— „Приймете?.. Я без палива“, — і засвітила на всіх синіми очима і білозубою усмішкою.

Якби не приняти! — у Ларочки багато друзів. Хоч є і вороги. Друзі і вороги, а по середині нікого. Друзі — це ті, з якими Ларочка говорить про інших, а вороги ті, яким друзі розповіли що, а головно, як говорить. Ларочка не бреше, а лише інтерпретує своїм відточеним язичком, факти і якости.

Ларочка розглянулася по панях, потягнула своїм кирпатим носиком, уздріла саджені яєчка, поставила скваплно риночку, сплеснула своїми маленькими ручками.

— „Пані! то справжні живі яйця! Чиї?-Пані директорової!.. Пані! Хтож то у вас так добре несеться?“

Гурт стримано засміявся, власниця ж яєшні з полекшенням усміхнулася — їй вже ставало недобре під колєктивним поглядом.

— „Та то, пані, мій чоловік“.. Ах, та дзиґа язиката! Не дала докінчити, ускочила в мову:

— „Яж кажу: — кому ведеться, в того і півень несеться!“

— „А то добре!“ — Пані аж вигинались, сміючися, аж плакали. — „А то добре!“ Пані директорова почервоніла, як півонія.

— То ви мене будете на сміх брати, мене, поважну особу? Розсмішили і думаєте, що ви така улюблена. Та вас весь табір ненавидить за язика. Світ не видав такого гадючого язика“...

— „Що?! — Ларочка взялася під боки, — „гадючого язика? Пані, прошу на свідків! Гадюка має роздвоєного язика, а я?!... Прошу!“ — Ларочка висолопила аж на підборіддя рожевого язика, нагнулася до п. директорової — „Прошу, подивіться!“

Нова хвиля реготу покотилася коридором. З дверей висувалися голови цікавих, повибігали діти, чоловіки із цигарками і люльками в зубах, спинялися, милуючися розвитком подій.

Пані директорова горіла.

— „Ви, ви... мене ображаєте!..“

Ларочка руки до грудей притисла, а сині очі д'горі: —

— „Я ображаю?! Пані! Ви чули?! Хто кого ображає?“

— Чули, чули!...

Пані директорову трусило, сковорода з яєшнею скакала в її руках.

— „Ви! Ви хто?! Ви тільки вилежуєтеся з дурними книжками та на хлопців стріляєте очима. Ви ще дістанете по писку! Я скажу свому чоловікові“...

— „Пані! Чи ви чули?!..“
— „Чули! Чули!“

Під загальний сміх і гомін пані директорова полетіла коридором до своєї кімнати. За нею вився струмок пахощів яєшні і волочилася чорна образа.

Сьогодня Ларочка не мала ворогів, всі хотіли якось проявити їй свою доброзичливість і увагу. Дехто почав нашіптувати про прилюдну обиду, якої так даром не можна залишити. На те Ларочка сміялася своїм легким сміхом. Вона не вміла мріяти при помсту. Зичливий настрій використала лише для того, щоб доручити опіці пань свою барабольку, а сама побігла дочитувати дедективки.

Барабольку варили гуртом, уважно і любовно, самі присмачили, хто чим мав. Марусю вирядили бараболю віднести, бо Ларочка, як звичайно, про неї забула.

Олександра Чернова

Вісті з Канади

25-літній ювілей праці Жіночого Т-ва ім. Ольги Кобилянської в Саскатуні відбувся дуже торжественно, бо це перше жіноче т-во в Канаді. На його основі повстав Союз Українок Канади, а ювілейне т-во було його першим відділом. Також студентки Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні гуртуються в дівочім т-ві „Могилянки“, що повстало при допомозі ювілейного т-ва. Жіноче т-во в Саскатуні розвивало жваву діяльність і вславилося своїми прилюдними дебатами, в яких брали участь пп: Савеля Стечишин, довголітня голова централі СУК, Т. Кройтор, Д. Янда і М. Гринюк. Ціль дебат була заінтересувати жінок у потребі власної організації та представити їм вартість та силу жінки в життю народу. Головами т-ва від заснования були слідуючі пані: Савеля Стечишин, Харитя Кононенко (розстріляна німцями в осени 1943 р. на Волині, як діячка Українського Червоного Хреста в Рівному), Пелагія Ведмедик, Катерина Салдат, Анастазія Рурик, Докія Янда, Анна Токарик, Галя Гнатишин, Марія Мадюк, Маланка Буряник, Марія Сліпченко, Софія Ґрещук. Ювілейне т-во було нав'язало зв'язки з Українською Жіночою Радою в Празі і дало їй фінансову допомогу для делегаток на Світовий Конгрес Міжнародної Жіночої Ради у Вашинґтоні. Нав'язало також контакт з американськими українками, що якраз в той час були получилися в Союз Українок Америки. Держало щирий звязок з жіночою централею Союзу Українок у Львові, пропаґувало читання жіночих видань „Жіноча Доля“ і „Нова Хата“, а також подало ініціятиву скликати перший з'їзд канадійських українок. Рік-річно уладжує продажу писанок перед Великоднем. Осіню веде велику продажу наших вишивок і святочного печива, з чого не тільки має прихід, але плекає поширення народної вишивки, між своїми і поміж чужинцями. В звязку з тою продажею відбуваються, продовж зими, сходини шиття для вивчення ріжних стібів та вмілого примінення народної вишивки до потреб модерого дому. На тих сходинах бувають освітні програми з викладами, дискусіями та читанням. За старанням теперішної голови п. С. Ґрещук т-во завело звичай ходити щедрувати по домах. Саскатун віддавна був місцем з'їздів, — жіноче т-во допомагає тоді размішати гостей на вічліги та уряджує приняття для учасників з'їздів. При ювелейнім т-ві все існував комітет помочі українській школі та недільній школі. Жіноче т-во ім. О. Кобилянської входить в склад льокальної жіночої Ради на місто Саскатун і нераз його членки занимали важні пости в управі враз з канадійками, а найдіяльнійшою на полі зв'язків з чужинками була п. Галя Гнатишин.

В час війни членки ювілейного т-ва розвинули широку діяльність: чергувалися обов'язками в місцевій кантині, займалися продажею военних цертифікатів, працювали для канадійського Червоного Хреста, займаючись шиттям для него, по черзі гостило військових, висилало пакунки воякам за море і робило все інше, що входило в конечну военну працю. По війні допомагало нашим скитальцям в Европі, висилаючи пачки, збираючи харчі, одіння і гроші.

Ріжнородна була діяльність ювілейного т-ва за чверть століття, а членки виявляли небуденну ініціятиву і всебічну активність. Денекотрі з передових діяльних членок розійшлися по всіх сторонах широкої Канади і там дальше станули до організаційної праці серед жінок: п. Д. Янда в Едмонтоні, п. А. Токарик в Торонто, пп. Погранична, Нагірна і Гладинюк в Наяґара Фалс та інші. З поміж основательок остало при т-ві пп. С. Ґрещук, К. Салдат, К. Чимборик, П. Ведмедик, П. Великоч і С. Стечишин. Гасло, під яким вони почали свою працю, було: „служба для народу“ і воно завжди остало для них живим і важним.

Ювілей розпочато Службою Божою з панахидою по померших членах. По відправі відбувся спільний обід, при гарно прикрашених столах, з видрукованою програмою. Членки-основательки, а також бувші голови т-ва. сиділи на почеснім місці головного стола. Бувших голов відзначено букетом-корсажем з живих троянд. Було багато тоастів, привітів, а також влаштовано концерт з ріжнородною програмою. На закінчення вручено дарунок першій голові т-ва, п. Савелі Стечишин на доказ пошани її піонірської праці, і п. С. Ґрещук, як тій, що очолює т-во в ювілейнім році та за її громадські заслуги.

Закінчуємо влучним цитатом з одної промови: „Громадська праця не має заплати, тому при ювілеях належиться визначити тих, що стояли при кермі, віддавали свій труд і час на громадську роботу. Сила і успіх організації залежить від проводу, а той провід потребує піддержки і заохоти свого членства“.

Провінціяльний з'їзд Союзу Українок Канади на Саскачеван відбувся підчас Культурно-освітнього з'їзду Інституту ім. П. Могили кінцем м. р. Участь взяли відділи і гості. Була присутна голова СУК п. Ольга Войценко, що мала реферат про організацію діточих гуртків і українську школу, які жіночим т-вам головно лежать на серці. Рішено перенести осідок провінціяльної екзекутиви СУК зі Саскатуну до Кенори. Підчас з'їзду вручено стипендію СУК для питомки Інституту ім. П. Могили Савелі Федорук.

В Едмонтоні відбувся такий самий з'їзд підчас ювилейного з'їзду Інституту ім. М. Грушевського якраз на Маланку і на Новий Рік, при численній участі відділів і гостей. Централю репрезентувала голова СУК п. О. Войценко, а опріч неї промовляла п. Др. Демченко. На голову провінціяльної екзекутиви на Альберту обрано п. Е. Сиротюк. На обидвох цих з'їздах п. О. Войценко подала ширші інформації про Світовий Конгрес Українського Жіноцтва у Філядельфії, на якім була делегаткою.

Посилки скитальцям висилає кожного місяця СУК. В місяці січні 26 кер-пакунків до ріжних зон, головно безпомічним старшим людям, родинам з дрібними дітьми і хорим сухітникам. 20 дол. зложило Жіноче Т-во ім Лесі Українки в Ту Гілс Алта; по десять — жіночі т-ва: ім. Ольги Басарабової в Пайн Рівер Ман., ім. Н. Кобринської у Вілінґдон Алта, ім. Лесі Українки в Єлов Крік Саск., ім. Княгині Ольги в Прінс Алберт Саск., ім. О. Кобилянської в Інсінґер Саск., а також Сестрицтво при церкві в Єлов Крік Саск. Т-во в Ту Гілс вислало на Різдво посилку, опаковану на місці. Т-во Доньки України у Форт Віліям Онт. вислало 11 посилок з харчами, разом 220 фунтів.

Комітет Мистецтва і Музею СУК звертається через пресу, із закликом берегти старе і творити нове мистецтво, дбаючи про фонди на видання взорів з музейної збірки українських вишивок. Комітет був розіслав в тій справі квестіонар, який кожне жіноче т-во повинно було до кінця березня ц. р. виповнити а також зголосити взірцеві праці своїх членок. Комітет видав коротке навчання про ріжні стіби з рисунками, під наголовком „Українське вишивання“, що зладила п. Анастазія Рурик, і яке коштує 35 центів.

„Зачинаю нове життя в Канаді“ — пише п. Ліда, недавно ще студентка в Мюнхені, львов'янка з високоповажаної родини, що вже пів року попрацювала, як „доместік“ в Монтреалі. Винятково добре трафила, бо тільки 17 кімнат прибирати, ще коридори, сходи, лазнички і т. д. Самих ліжок мусіла стелити 13, бо в домі жило стільки осіб. Дочка господині з вищими аспіраціями фільмової зірки займається ритмікою, чи плястикою, чи попросту танцями і веде лекції для 35 теро дітей два рази в тиждень. Прибирати було по кім. Праці було без передиху від рана до вечора, впрост якесь зачароване коло. І не знати як довго була б п. Ліда так гарувала, колиб припадково не відшукала своєї подруги ще з шкільної лавки і захотіла її відвідати. Господиня спершу приобіцяла звільнити її на три дні, а потім передумала, і відмовила. Обурення п. Ліди було так велике, що пішла до уряду праці і розповіла про умовини, в яких працює. І створилася така ситуація, (в уряді праці сказали, що повинно бути дві працівниці!), що п. Ліда мусіла змінити службу і опинилася в шпиталі. „Працюю цілий час в масці на лиці, бо я є на найтяжчому пооперацийному мужескому відділі туберкулічних хорих. Тут багато лікарів українців, поляків зі Львова та своїх дівчат, так що не сумую. Не одне тут цікаве бачу, не одного вже навчилася — колись придасться. Працюю від 8-ої години до 5-ої поп. Раз на тиждень один день вільний. Дістаю харч, мешкання і 50 дол. місячно. Дівчата, подруги праці, діпі, веселі, так, що приємно. Я тут аж віджила, ніколи не змучена, тільки жаль огортає, як бачу тих молодих хорих на туберкульозу. Тепер я розумію ті комісії, що при виїзді так звертають на ці хороби увагу. Ви ж собі не можете уявити, що це за недуга! Як ті люди мучаться, як вони рвуться до життя. Як ті хорі тішуться, що я до них ґемно відношуся і весело розмовляю. Я ж тут не довго, а як мене нема, то вже лікаря і сестер питають: де Ліда? Я з ними, хоч мого лиця не бачать, жартую, говорю ніби до здорових і тим підтримую їх на дусі. І через те мене вже всі полюбили. Тут хорі всяких національностей, але я якось вмію з ними порозумітися. Маю з тої праці задоволення, це добрий вчинок з моєї сторони. І вірте мені, як бачити ті страшні операційні рани, ті об'яви тої страшної недуги, то всякі особисті прикрості видаються такі дрібні і дурні, така краплина в порівнянню з недолею тих, тут хорих Приходять їхні чудові, багаті жінки з дітьми їх відвідувати, мучать хорих своїми домашніми прикростями, дрібними жалями, а цей стоїть над гробом... І цікаво, що ті хорі звірюються мені в розмові, шукають потіхи, кажуть, що їх розумію бо доглядаю... Моя праця цікава, повна незнаних вражінь. Все інше, приватне, ніщо тепер мені, бо бачу, що ті хорі нічого не мають з багатства, становиська, любови“... Колиб ще жив батько п. Ліди, відомий педаґоґ гуманістичного духу, як радісно всміхались би його волошкові очі.

В домівці Централі ОУЖ відбулолося пленарне засідання Головної Управи ОУЖ на прощання містоголови і редакторки „Громадянки“ п. Людмили Івченко, що виїхала до Америки. Як обрана містоголова СФУЖО вона залишається активною на керівнім становищі українського зорганізованого жіноцтва.

На світлині зліва направо пп.: К. Гардецька, М. Бачинська-Донцова, О. Борисова, А. Пономаренко, О. Чехівська, В. Шпаківська, Л. Івченко, Ст. Нагірна, Ів. Михайлів, Ам. Рублева, Ір. Домбчевська. Стоїть перша зправа Ів. Мірчуківна, решта члени-гості.

По наших делегатурах

Діллінген реферує про наш світовий конгрес

В клюбі табору Діллінген організовано 28 січня заходами делегатури ОУЖ, вечір, присвячений підсумкам Світового Жіночого Конгресу в Філядельфії.

На початку подала п. Марія Білозор, голова місцевої управи ОУЖ, інформацію про історію жіночого руху на наших землях.

Про підсумки СКУЖ у Філядельфії прочитала дуже цікавий реферат п. Іванна Ференцевич. Також був зачитаний реферат п. Пейн. представниці „Комон Коз“, який вона виголосила на СКУЖ.

Бурхливою овацією зустріли присутні повідомлення про те, що колишня провідниця жінок табору Діллінген п. сенаторка Олена Кисілевська тепер очолює СФУЖО.

Присутні одноголосно ухвалили надіслати привітальний лист п. сенаторці від всіх мешканців табору.

Реферати на цікаві теми

Делегатура в Регенсбурзі почала видавати реферати на цікаві жінкам теми. Дотепер вийшли: 1. „Свят-Вечір“ (з додатками: „Коляда“. Франц Коковський — „З наших різдв'яних звичаїв“. Марійка Садівницька — „Село Боришківці на Поділлі“. Я. Пастернак — „Йордан-Водохрищі“, всього 19 сторінок циклостилем). 2. Дарія Бойчук — „Ольга Басараб“ (реферат стор. 5). 3. Леонід Білецький — „Ольга Кобилянська“ (реферат 10 стор.). 4. Наталія Дорошенко-Савченко — „Княгиня Ольга — велика володарка України“ (реферат 13 стор.).

Показ ритмічного гуртка

В таборовому театрі в Діллінгені відбувся перший показ ритмічного гуртка під проводом Людмили Максимишин. Програма складалася з клясичних і народних танків. Брало участь 20 дітей. Показ пройшов успішно і дав велике задоволення дітям і батькам. Ритмічний гурток далі продовжує свою працю.

Шевченківське Свято в Авґсбурзі

В приміщенні ОПУЕ відбувся заходами делегатури ОУЖ в Авґсбурзі-місто 13. березня вечір, присвячений пам'яті Тараса Шевченка. Заля була прикрашена килимами, квітами і портретом поета роботи відомого артиста-маляра Ів. Шульги. Свято розпочалося співом "Заповіту", що його виконав гімназіяльний хор під орудою проф. Левицького. Змістовну доповідь прочитав проф. Роман Завадович: „Призначення жінки в творах Шевченка". Доповідь була ілюстрована читанням творів. Читали п.п. Романюкова і Дубасова, а також учениці тижневої школи делегатури Ляля Чарнецька, Ала Мануйленко та Оксана Романюк. Чимало сліз пролили присутні під час декламації п. Дубасовою уривка з поеми „Наймичка“, бо відчитала його з великим почуттям. Маленька Оксана Романюк читала "На панщині" з доброю інтерпретацією і глибоким зрозумінням. Наприкінці відспівав хор "Тече вода з під явора“, а на закінчення національний гімн.

-ук

Делегатка звітує про Світовий Конгрес.

На запрошення наших делегатур в Мюнхені-місто, Фраймані та 10 квітня у Ваєрн реферувала свою поїздку до Америки на СКУЖ п. Д. Ребет. Звіти всюди викликують зрозуміле зацікавлення.

Українська вишивка на жіночій блюзці

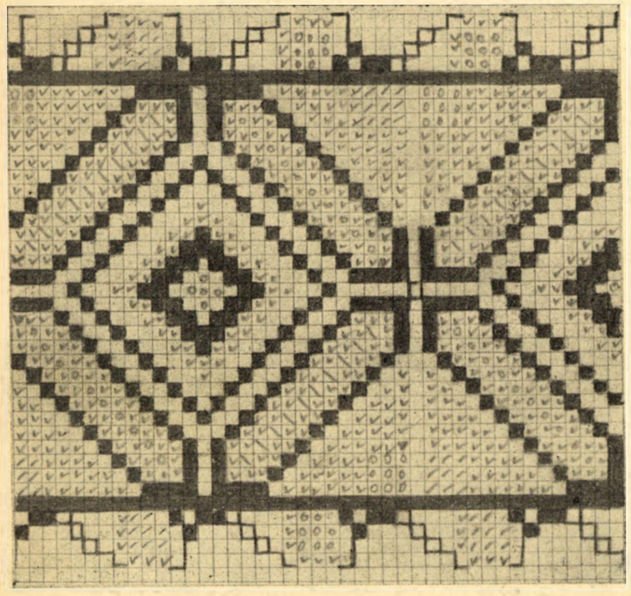

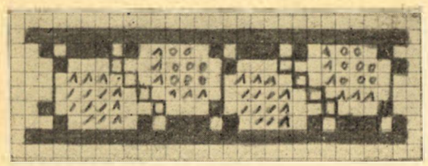

Барви:

■ — чорна
/ — зелена
V — помідорова
o — жовта

ІРИНА ПАВЛИКОВСЬКА — МІСТОГОЛОВИ ЦПУЕ

На 1-му Загальному З'їзді Головної Ради ЦПУЕ, що відбувся в днях 4, 5 і 6 березня в Авґсбурзі, вибрано Голову ОУЖ п. Ірину Павликовську містоголовою нової Управи ЦПУЕ.

Слід відмітити, що на Зборах було вручено всім делегатам друкований звіт п. Павликовської з її дотеперішньої праці в Америці, як делегатки на СКУЖ, яку вона провадить ще і дальше в користь наших скитальців, останньо в Канаді.

Звіт про працю і успіхи наших делегаток прийняв З'їзд з признанням і подякою і відмітив у своїх резолюціях.

В часі бурхливих нарад З'їзду виступила п. Біляк Марія, Голова ОУЖ на англійську зону, та гострими словами картала делегатів З'їзду за їх розсвареність, вимагаючи від них конкретної праці для збудовання „власної хати".

— „Збудуйте нам хату, бо ми знайдемо способи, щоб вас примусити до згоди".

Підчеркнула ярко цю аномалію, що між делегатами З'їзду нема ані одної жінки, хоч участь жінок в громадському житті є всюди значна, то тому вони і не закріплюють прав виборности за собою, тільки ради заспокоєння власних амбіцій.

Пані Івченко Людмила, містоголова ОУЖ, взивала делегатів, щоб вибирали людей для дійсної праці, а не тільки для обсади звільнених постів.

Виступи обох Пань відповідно сприйняли збори та зреферувала преса.

Короткі вісті

Оксана Лятуринська, відома поетка і малярка, виконала портрет поета Яра Славутича і обкладинку до його вибраних творів, виданих по-німецьки. Критики відзначають, що обкладинка зроблена з тонким мистецьким смаком, а портрет майстерно. Радіємо з чергового успіху нашої співробітниці.

Наші вишивки на виставці в Ленінграді здобули загальне признання. На цій всесоюзній ярмарці були виставлені вироби київських, полтавських і волинських вишивальниць. Також виставляли свої праці гуцульські різьбарі. Глинянські і косівські килимарні показували килими, що в переважній частині виткані руками жінок. Були також на тій виставі закарпатські глиняні вироби і мистецькі меблі чернівецьких варстатів.

Школа мистецької різьби існує в Косові, на Гуцульщині. Вчаться там також виробляти мистецькі меблі. Навчання триває чотири роки. 1948 року був перший випуск абсольвентів.

Концерт оперової співачки Антоніни Піддубної відбувся в Інституті „Просвіта" у Вінніпеґу кінцем місяця січня. В першій частині вона співала клясичні оперові арії, а в другий українські пісні. Це вже другий концерт, яким полонила своїх слухачів, бо щойно недавно прибула до Канади.

Балеріна Рома Прийма здобула небувале признання на своїх виступах у Вінніпеґу. Англійський щоденний часопис пише: „Вінніпеґ був би щасливий, коли б артистка такого високого рівня могла б в нас залишитися". На фортеп'яні супроводжає танки своєї доні пані Іванна Приймова, колись відома співачка Галичини, що своїми виступами окрашувала національні свята у Львові.

Участь жінок на Святочній Академії 6 лютого у Вінніпеґу була дуже видатна. Хором, що складався з 160 співаків, дириґувала п. Тетяна Кошиць. Фортеп'янове сольо відіграла п. Марта Кравців-Барабаш. Деклямувала п. Надія Яременко. Співала сольо п. Ольга Бойчук. Друге фортеп'янове сольо виконала п. Ґрета Сарчук. Інсценізацію Дажбошича „Крути", при гуртовій рецитації, на тлі хереоґрафічної алеґорії „Журавлі", виконали пластунки і пластуни, під мистецьким керівництвом п. Олени Заклинської. Коли академія пройшла з небувалим успіхом, то це також завдяки активности і невсипущій громадській посвяті жінок.

Закарпатський жіночий ансамбль пісні і танку приїхав на гостинні виступи до Київа. Він буде давати вистави на сценах робітничих клюбів при фабриках.

Львівський Драматичний Театр ім. Заньковецької виставив премьєру „Острів Миру" в постановці Бориса Сахна при участі артистів: Кривіцької, Лютенка та інших.

Поради молодим господиням

Сирна паска з В. України.

5 верених натвердо жовтків протерти на ситі, 20 дкг. масла додати до жовтків і терти разом пів години. 40 дкг. солодкого сира протерти на ситі, дати до попередньої маси і дальше втирати. Всипати 12 дкг. цукру, дати ванілії, чорних родзинків, влити чверть шклянки сметани і легко вимішати. Новий вазонок виложити вогким платком, покласти туди масу та поставити на двох камінчиках або рівних кусниках дерева так, щоби через отвір вазонка скапував зайвий плин. Залишити одну добу на холоді. (Клиновецька: „Страви і напитки на Україні").

Бабка парена.

Приготовити: 1/2 кг. муки, 1/4 літри молока, 8 жовтків, 2 цілі яйця, 5 дкг. дріжджа, 15 дкг. цукру, 1/2 горнятка масла, ванілію, цитринову шкірку, сіль. Половину муки всипати до миски, зробити ямку, вливати туди гаряче молоко, мішати пильно, щоби грудок не було. Як тісто трохи пристигне, влити дріжджа (підросло розколочене з літним молоком), прикрити і поставити в теплі, щоби підростало. Жовтки відділити, додати цілі яйця, всипати цукор та все разом в банячку вставити в ринку з кипячою водою та вбивати тріпачкою на вогні. Як збіліють та підростуть, влити до розчини, дати сіль, ванілію, цитринову шкірку та добре вимісити пів години. Тоді вливати тепле топлене масло та ще перемісити, щоби ввійшло в тісто. Банячок, або бабкову форму, вимастити топленим маслом, обсипати тертою, пересіяною булкою та покласти туди легко тісто. Має досягати 3/4 форми. Прикрити стиркою та поставити в теплі. Як підійде майже до висоти форми, помастити жовтком (залишеним трошки перед убиванням) і вставити до легко гарячої печі на 1 годину. Уважати, щоб не пригоріло. Як зрумяниться легко, прикрити папером. Готову залишити кілька хвилин у формі, потім легко викинути на зложену в кількоро сервету.

При всіх дріжджевих тістах уважати, що не всі яйця однакової величини та що мука буває сухя. Тоді треба більше плину, бо тісто на бабки має бути вільне.

Сирник.

Крихкий спід: 12 дкг. масла, 1 яйце, 1 жовток, 1 ложка цукру, муки скільки забере. Масло роздробити з мукою, дати ціле яйце та жовток і вимісити коротко. Витачати і дати на спід вимащеної тортівниці. Спекти на ясно.

Маса: 75 дкг. солодкого сира змолоти на машинці від м'яса, втирати. 6 жовтків втерти з 20 дкг. цукру, влити до сира і дальше втирати, додати сок з пів цитрини, ванілії та шум з трьох білків, а також одну ложку муки. Можна дати трохи чорних родзинків і краяну в пасочки смажеву помаранчеву шкірку. Виложити масу на спечений кружок тіста і легко пекти. Готовий, як відстає від впиханого прібного патичка.

Вбити шум з трьох білків, додати цукру мучки до смаку, виложити на сирник, посипати кришталевим цукром та покраяними в паски пареними мігдалами і зрум'янити в рурі. Держати в сухому, холодному місці. Сирники довго не держаться.

Торт мексиканський.

Приготовити: На спід: 4 яйця, 16 дкг. муки, 4 дкг. какао, 12 дкг. цукру, 6 дкг. масла. — На масу: 2 жовтки, 8 дкг. цукру, 1/4 літри молока, 2 таблички шоколяди, 1 ложку муки, 12 дкг. масла, румову есенцію. Шоколядову поливу.

Жовтки втирати з цукром та маслом, всипати потрохи муки і змішати з какаом з шумом з білків. Спекти у вимащеній тортівниці.

Маса. Молоко закипятити, муку розколотити з кількома ложками холодного молока, заливати гарячим молоком на плиті, безперервно мішаючи. Як буде гладка папка, втирати її на місці спершу саму, потім з маслом, розігрітою в рурі шоколядою та жовтками і цукром, додати румову есенцію.

Гострим ножем перекроїти холодний торт та помастити масою.

Шоколядова полива. 10-12 дкг. шоколяди стопити в риночці, вливши трохи води, додати трохи цукру мучки, заварену мішаючи. Горячу поливу, що має виглядати як сметана, вилити на торт. Обертати його на всі сторони, щоби підлива гарно покрила цілий верх. Боки скоро помастити ножем і дати обсохнути.

Крихке тісто.

Потрібно: 30-35 дкг. муки, 20 дкг. масла, 20 дкг. цукру, 4 жовтки, шкірка з цитрини і пів порошка до печення.

Замісити все і залишити на холоді пів години. Витачати, залишити меншу частину тіста. Покласти тісно на бляху, помастити кислою, доброю мармелядою або чим іншим. На це дати шум з чотирьох білків, збитих густо з цукром-мучкою. Скоро втерти на це на терці решту тіста просто на піну. Пекти в добре огрітій печі. Дуже гарний і добрий пляцок (мазурок великодний).

Паштет.

Потрібно: Кусник телятини, товстої вепровини, теляча чи інша печінка, декілька сушених грибків, цибуля, кілька зерен перцю, гроздиків, лавровий листок. Все сполокуємо, кладемо до ринки, солимо, наливаємо стільки води, щоби добре вкрило, та варимо під покришкою. Уважаємо, щоби не пристало до дна, тоді доливаємо трошки води. Як м'ясо відстає від костей, додаємо щойно тоді печінку, бо вона вариться дуже коротко. Відставляємо з плити, вибираємо м'ясо і відділюємо від костей, юшку проціджуємо. М'ясо перемелюємо три рази на машинці. Даємо масу до миски, втираємо макогоном, додаючи два або і більше яєць, відповідно до кількости м'яса. Вливаємо потрохи юшку з м'яса і трохи топленого масла. Можна в юшці помочити 2-3 булки, витиснені, змолоти разом з м'ясом. Досолюємо до смаку. Мастимо ринку маслом, обсипаємо тертою булкою, даємо туди масу. Варимо на парі або печемо в печі. Уважаємо, щоби не висохло, бо тоді тратить смак. Можна також перед печенням покласти на спід ринки тонкі пластинки вудженої солонини. Такий паштет можна робити також з крілика або зайця.

Ірина Домбчевська

Будьмо патріотами власної організації

(Пресовий фонд „Громадянки")

На чергових Загальних Зборах Делегатури ОУЖ в Регенсбурзі призначено квоту 200 НМ, як частину доходу з забави, на пресовий фонд „Громадянки". Імпреза була прекрасно зорганізована.

Слід привітати цей гарний почин Делегатури в Регенсбурзі, якої члени зрозуміли, що треба бути в першу чергу патріотками власної організації та помогти своєму журналові.

Наші члени є дуже відзивчиві на всі потреби нашого громадського життя і їхніми руками відбуваються численні збірки на загально громадські цілі.

Але про себе ми дбати не вміємо. Ми скромні. Це нас не заторкує. В самому Регенсбурзі Делегатура ОУЖ зорганізувала досі 3506 обідів для рейдуючих відділів УПА, а в подяці за допомогу, оголошеній в пресі, і згадки про ОУЖ не було. Подібно мається справа і з іншими збірками (СХС, КОДУС і інш.).

Ми далекі від того, щоб відмовляти наше жіноцтво від цих збіркових акцій, але мусимо звернути увагу, що після грошової реформи уся наша преса найшлася в критичному матеріяльному положенні і в тій черзі і наш журнал „Громадянка", яка дає нам моральну піддержку тут на еміграції і, не тратячи на актуальності, хоче бути і надалі лучником між членами і нашою організацією, де б вони не були і не опинилися.

Саме тому щиро вітаємо почин Регенсбурга і взиваємо всі наші Делегатури, щоб дохід з одної своєї імпрези пожертвували на пресовий фонд „Громадянки".

Делегатура в Цуфенгавзені прислала, як слідуюча 50.— НМ на прес. фонд, за що редакція складає сердечну подяку. Хто черговий?

СПРОСТОВАННЯ.

Перепрошуємо сердечно відомо малярку В. П. Михайлину з Ольшанських Стефанович-Комарницьку за помилку, яка трапилася в чч: 5-6 1948 на заголовній сторінці, де під її видрукованою картиною повинна бути надпис: „Ой горе, горе тій чайці небозі".

Редакція

ПОПРАВКА:

В чч: 1-2 ц. р. відірвав „друкарський чортик" кінець статті „Різдв'яні успіхи наших дівчат" на сторінці 12 і причепив до „Дівоча Академічна Школа" стор. 11, а в статті „Консерватизм жінок" має бути п. Пандіт Негру, п. Пейн і п. Панкгерст, де у всіх іменах замісць букви П була видрукувана Л.

Monthy suplement to CZAS/TIME — Додаток до газети ЧАС — Друкарня: А. Білоуса, Авґсбурґ.

Доня Стефанія Демрей, голова 37 відділу СУА, на стрічі з чужинками „Дітройтс Уіменс Сіті“ клюбу співала наші колядки, захоплюючи своїх і чужих.